

Az 5–8. osztályos helyi tanterv magyar nyelv és kommunikáció

5. évfolyam		
A kerettantervi témakörök	A tankönyvi fejezetek címe	A helyi tanterv témakörei
	Ismételjünk! (munkafüzet) Anyanyelvünk, a magyar nyelv	Év eleji ismétlés Anyanyelvünk, a magyar nyelv
Eligazodás a mindennapi élethelyzetekben	Mi a kommunikáció? A kommunikációs kapcsolat Fogalmazási kalauz. A kérés és a tudakozódás	Kommunikáció I. Szövegtípusok I.
Az írott nyelv	A szövegszerkesztés állomásai Fogalmazási kalauz. Az elbeszélés. A leírás. A jellemzés	Kommunikáció II. Szövegtípusok II.
A beszélt nyelv	A hangok világa Az elválasztás (a szótagolás)	A hangok Helyesírás I.
Az írott nyelv	Milyen a magyar helyesírás? A helyesírási segédkönyvek. A magyar ábécé. A keltezés Fogalmazási kalauz. A levél	Helyesírás I. Szövegtípusok III.
A szavak jelentése és szerkezete	Miből épülnek föl a szavak? A toldalékok típusai	A szóelemek
Az írott nyelv	A helyesírási alapelvek	Helyesírás II.
A beszélt nyelv	Fogalmazási kalauz. A felelet. A beszámoló	Szövegtípusok IV.
A szavak jelentése és szerkezete	Az állandósult szókapcsolatok	Az állandósult szókapcsolatok
Könyv- és könyvtárhasználat	Könyv- és könyvtárhasználat. Tájékozódás a könyvtárban	Könyv- és könyvtárhasználat
A szavak jelentése és szerkezete	A szavak jelentése. A hangalak és a jelentés kapcsolata	A szavak jelentése
	Mit tanultunk ebben az esztendőben? (munkafüzet)	Év végi ismétlés

6. évfolyam		
A kerettantervi témakörök	A tankönyvi fejezetek címe	A helyi tanterv témakörei
	Ismételjünk! (munkafüzet)	Év eleji ismétlés
Páros és kisközösségi kommunikáció	A kommunikáció jelei. Nem nyelvi jelek a beszédben Fogalmazási kalauz. A véleménynyilvánítás	Kommunikáció Szövegtípusok I.
A szavak jelentése és szerkezete	A szófajok. Az alapszófajok Az ige A főnév A melléknév A számnév A határozószó A névmások Az igenevek A viszonzyszók A mondatszók A szóképzés	A szófaji csoportok Az ige A főnév A melléknév A számnév A határozószó A névmások Az igenevek A viszonzyszók A mondatszók A szóképzés
Könyv- és könyvtárhasználat	Könyv- és könyvtárhasználat. A sajtótermékek. Jegyzetelés a könyvtárban	Könyv- és könyvtárhasználat
Szöbeli és írásbeli szövegműfajok főbb ismérvei	Fogalmazási kalauz. Az ismeretterjesztő szövegek	Szövegtípusok II.
	Mit tanultunk ebben az esztendőben? (munkafüzet)	Év végi ismétlés

7. évfolyam		
A kerettantervi témakörök	A tankönyvi fejezetek címe	A helyi tanterv témakörei
	Ismételjünk!	Év eleji ismétlés
Könyv- és könyvtárhasználat	Könyv- és könyvtárhasználat. Az anyaggyűjtés forrásai. Hogyan készítsünk jegyzetet és vázlatot?	Könyv- és könyvtárhasználat
Magán- és közéleti kommunikáció	Fogalmazási kalauz. A kiselőadás. A hozzászólás és felszólalás	Szövegtípusok I.
Az egyszerű mondat	A szövegtől a hangokig A szó szerkezetek Az alanyi-állítmányi szó szerkezet A tárgyas szó szerkezet A határozós szó szerkezet A jelzős szó szerkezet A mellérendelő szó szerkezetek Az egyszerű mondat elemzése (munkafüzet) (8. osztály: A mondatok fajtái a kommunikációs tartalom és szándék szerint. A mondatok fajtái szerkezetük szerint)	A szövegtől a hangokig A szó szerkezetek Az alanyi-állítmányi szó szerkezet A tárgyas szó szerkezet A határozós szó szerkezet A jelzős szó szerkezet A mellérendelő szó szerkezetek Az egyszerű mondat szerkezete (A mondatfajtákat 8. osztályban tanítjuk.)
Magán- és közéleti kommunikáció	Fogalmazási kalauz. A köszöntés	Szövegtípusok II.
A szóalkotási módok	A szóalkotás módok A szóösszetételek	A szóalkotás módok A szóösszetételek
Helyesírási ismeretek	Különírás vagy egybeírás? (6. osztály: Az igék helyesírása. A főnevek kezdőbetűje. A földrajzi nevek helyesírása. A számnevek helyesírása. A névmások helyesírása. 8. osztály: Az írásjelek)	Helyesírás (A szófajok helyesírását 6. osztályban, az egyszerű mondat központozását 8. osztályban tanítjuk.)
Magán- és közéleti kommunikáció	Fogalmazási kalauz. A vita	Szövegtípusok III.
	Mit tanultunk ebben az esztendőben? (munkafüzet)	Év végi ismétlés

8. évfolyam		
A kerettantervi témakörök	A tankönyvi fejezetek címe	A helyi tanterv témakörei
	Ismételjünk! (munkafüzet)	Év eleji ismétlés
Kitekintés a magyar nyelv életére	Anyanyelvünk zenéje Fogalmazási kalauz. A párbeszéd	Kommunikáció I. Szövegtípusok I.
Az összetett mondat	A mondatfajták. A mondatok fajtái a kommunikációs tartalom és szándék szerint. A mondatok fajtái szerkezetük szerint Az alárendelő összetett mondatok A mellérendelő összetett mondatok A többszörösen összetett mondatok	A mondatfajták Az alárendelő összetett mondatok A mellérendelő összetett mondatok A többszörösen összetett mondatok
Helyesírási ismeretek	Az írásjelek (Mit tanultunk a magyar nyelvről és a kommunikációról?)	Helyesírás (A helyesírási alapelveket 5. osztályban tanítjuk, itt csak ismétljük őket.)
Szövegműfajok és kifejezési formájuk	Szövegértés és szövegalkotás Fogalmazási kalauz. Az ismertetés. Az önéletrajz. A kérvény	Kommunikáció II. Szövegtípusok II.
Kitekintés a magyar nyelv életére	A magyar nyelv története A magyar nyelv típusa Hányféle magyar nyelvet beszélünk?	A magyar nyelv története A magyar nyelv típusa A magyar nyelv változatai
A tömegkommunikáció	A tömegkommunikáció Fogalmazási kalauz. A sajtószerkezetek. A reklám és a hirdetés	Kommunikáció III. Szövegtípusok III.
Könyv- és könyvtárhasználat	Könyv- és könyvtárhasználat. Tájékozódás a könyvtári katalógusokban	Könyv- és könyvtárhasználat
	Mit tanultunk ebben az esztendőben? (munkafüzet)	Év végi ismétlés
A tanult leíró nyelvtani fogalmak rendszerezése	Mit tanultunk a magyar nyelvről és a kommunikációról?	A nyelv és a nyelvhasználat

Az 5–8. osztályos magyar nyelvi helyi tanterv

5. évfolyam

Évi óraszám: 72

1. Év eleji ismétlés		<i>Óraszám: 6 óra</i>
<i>Cél</i>	Az alsóbb évfolyamokon tanult magyar nyelvi és kommunikációs ismeretek ismétlése, rendszerezése.	
<i>Tartalom</i>	a) A hangok, a szóelemek, a szavak, a mondatok b) Fogalmazási tudnivalók c) Helyesírási tudnivalók	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	grammatikai elemzési, mondatszerkesztési, szövegelemzési és szövegszerkesztési gyakorlatok	
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje fel a magánhangzókat, a mássalhangzókat, különböztesse meg a szótót és a toldalékokat. Alkalmazza helyesen a tanult szófaji ismereteket. Megfelelően alkalmazza az 1–4. osztályos fogalmazási és helyesírási tudnivalókat.	

2. Anyanyelvünk, a magyar nyelv		<i>Óraszám: 1 óra</i>
<i>Cél</i>	Az anyanyelv szerepének a tudatosítása. Alapvető ismeretek a magyar nyelvnek más nyelvekhez fűződő kapcsolatáról, a magyar nyelvet beszélők közösségéről és a fontosabb nyelvrokonainkról.	
<i>Tartalom</i>	a) Az anyanyelv szerepe az egyén, a társadalom és a nemzet életében b) A beszéd és a nyelv* c) A nyelvi rendszer fölépülése: a hangok, a szóelemek, a szavak, (a szószerkezetek), a mondatok	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	önálló anyaggyűjtés, könyvtárhasználat, tanulói beszámolók, grammatikai elemzési, mondatszerkesztési, szövegelemzési és szövegszerkesztési gyakorlatok	
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló tudja megfogalmazni az anyanyelvnek az emberek életében betöltött szerepét. Ismerje a nyelvi rendszer fölépülését.	

3. Kommunikáció I.		<i>Óraszám: 4 óra</i>
<i>Cél</i>	A kommunikáció szerepének a bemutatása, a kommunikációs folyamat tényezőinek a feltárása. A kapcsolatteremtés és a kapcsolattartás formáinak a gyakoroltatása. A kommunikációs körülményekhez igazodó szövegalkotás gyakoroltatása. Az önértékelés készségének a fejlesztése.	
<i>Tartalom</i>	a) A kommunikáció fogalma b) A kommunikációs folyamat tényezői c) Az állatok kommunikációja* d) A köszönés, a megszólítás, a bemutatás és a bemutatkozás	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	kommunikációs helyzetgyakorlatok, néma olvasás, szövegértési gyakorlatok, dramatizáló olvasás, önértékelési gyakorlatok	
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló igazodjon el a mindennapi kommunikációs helyzetekben. Ismerje fel a kommunikációs tényezőket. Megfelelően alkalmazza a kapcsolatteremtés és a kapcsolattartás udvariassági formáit.	

4. Szövegtípusok I.		<i>Óraszám: 1 óra</i>
<i>Cél</i>	A szóbeli és az írásbeli kifejezőképesség fejlesztése, a szándéknyilvánítás műfajainak megismerése, megfelelő alkalmazásuk a mindennapi beszédhelyzetekben.	
<i>Tartalom</i>	a) A kérés szóban és írásban b) A tudakozódás szóban	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	kommunikációs helyzetgyakorlatok, szövegszerkesztési gyakorlatok, helyzetelemzés	
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló legyen képes a kérés és a tudakozódás szóbeli és írásbeli formáit a közléshelyzetekben megfelelően használni. Legyen képes az udvarias szándéknyilvánításra.	

5. Kommunikáció II.		<i>Óraszám: 5 óra</i>
<i>Cél</i>	A szövegszerkesztés menetének a bemutatása, az anyaggyűjtés, a vázlatkészítés formáinak a megismertetése. A kommunikációs körülményekhez igazodó szövegalkotás gyakoroltatása. Az önellenőrzés készségének a fejlesztése.	
<i>Tartalom</i>	a) A szövegszerkesztés menete b) A szövegalkotás célja c) Az anyaggyűjtés d) A vázlat e) A szöveg kidolgozása f) A címadás g) Az önellenőrzés	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	kommunikációs helyzetgyakorlatok, néma olvasás, szövegértési gyakorlatok, dramatizáló olvasás, vázlatkészítés irodalmi és szaknyelvi szövegekhez, önálló anyaggyűjtés különféle témájú szövegekhez, szövegelemzési és szövegszerkesztési gyakorlatok, önellenőrzési és önértékelési gyakorlatok	

<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje a szövegszerkesztés állomásait. Legyen képes írott szövegből önállóan vázlatot készíteni, a szövegalkotáshoz anyagot gyűjteni. Ismerje a szöveg megfogalmazásának, a címadásnak és az önellenőrzésnek a lehetőségeit.
-----------------------------------	--

6. Szövegtípusok II.		<i>Óraszám: 5 óra</i>
<i>Cél</i>	A fogalmazási készség fejlesztése. Elbeszélés, leírás, jellemzés szerkesztése előszóban, valamint írásban.	
<i>Tartalom</i>	a) Az elbeszélés b) A leírás c) A jellemzés	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	szövegelemzési, szövegszerkesztési és szövegtranszformációs gyakorlatok	
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje fel és nevezze meg az elbeszélés, a leírás és a jellemzés szerkezeti, nyelvi és stílusbeli sajátosságait, készítsen önállóan elbeszélést, leírást és jellemzést saját élményei, valamint olvasmányai alapján.	

7. A hangok		<i>Óraszám: 7 óra</i>
<i>Cél</i>	A helyes hangképzés sajátosságainak, a beszélőszervek működésének elemi szintű bemutatása. A magánhangzók és a mássalhangzók rendszerének a megismertetése, a magánhangzó- és a mássalhangzótörvények felfedeztetése.	
<i>Tartalom</i>	a) A hang fogalma b) A beszédhangok képzése c) A magánhangzók d) A magánhangzók kapcsolódásának a törvényei e) A mássalhangzók f) A mássalhangzók kapcsolódásának a törvényei g) Hangszimbolika h) A helyes hangképzés és a helyesejtés	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	beszédművelő és elemi stílusgyakorlatok: a zeneiség eszközeinek megfigyelése irodalmi szövegekben és mindennapi kommunikációs helyzetekben, helyesejtési és légzőgyakorlatok, különféle tartalmú szövegek hangos olvasása	
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje a hangok képzésének a sajátosságait, a főbb beszélőszervek működését, a hangok csoportosításának a szempontjait (rövid és hosszú, mély és magas magánhangzók, rövid és hosszú, zöngés és zöngétlen mássalhangzók), az alapvető hangzókapcsolatok törvényszerűségeit (hangrend, illeszkedés, teljes hasonulás, részleges hasonulás, összeolvadás, rövidülés). A tanuló törekedjen szabályos hangképzésre és helyes beszédlejtésre. Beszédében vegye figyelembe a kiejtés szabályait, alkalmazkodjon a közléshelyzethez. Ismerje fel egyéni közlésmódjának a jellemzőit.	

8. Helyesírás I.		<i>Óraszám: 6 óra</i>
<i>Cél</i>	Az írástechnika fejlesztése, az írásbeliség kialakulásának, az írásformák történetének a bemutatása, a helyesírási ismeretek bővítése, a helyesírási és az önellenőrzési készség fejlesztése. Tájékozódás a helyesírási segédkönyvekben.	
<i>Tartalom</i>	a) Az írás története* b) A helyesírás szerepe c) A magyar helyesírás jellemzői d) A helyesírási segédkönyvek e) A magyar ábécé és a betűrend f) Az elválasztás g) A keltezés helyesírása	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	önálló anyaggyűjtés, szóbeli ismertetők, helyesírási, szótárhasználati gyakorlatok, könyvtárhasználat	
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje a magyar helyesírás főbb jellemzőit, legyen képes a betűrendbe sorolásnak, az elválasztásnak és a keltezésnek a szabályait önállóan alkalmazni. Tudja, hogy helyesírási problémáinak megoldásához milyen segédkönyvekhez fordulhat. Legyen képes a Magyar helyesírási szótárt tanári segítséggel használni.	

9. Szövegtípusok III.		<i>Óraszám: 2 óra</i>
<i>Cél</i>	A levél műfaji sajátosságainak a feltárása.	
<i>Tartalom</i>	A magánlevél	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	kommunikációs helyzetgyakorlatok, szövegelemzési és szövegszerkesztési gyakorlatok	
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló tudjon különféle témájú magánlevelet fogalmazni. Ismerje és alkalmazza a levélírással kapcsolatos nyelvi, stílusi és helyesírási szabályokat.	

10. A szóelemek		<i>Óraszám: 5 óra</i>
<i>Cél</i>	A szavak szerkezetének a feltárása, a szóalakelemzés és a szóalkotás gyakoroltatása. A toldalékok típusainak a megismertetése és kapcsolódási törvényszerűségeiknek a feltárása.	
<i>Tartalom</i>	a) A szóelemek fogalma: a szótő és a toldalékok b) A szóelemek kapcsolódási törvényszerűségei c) A toldalékok típusai és általános jellemzőik d) A képzők szerepe e) A jelek szerepe f) A ragok szerepe g) Az egyszerű és az összetett szavak h) Az egyalakú és a többalakú tövek*	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	szóalak-elemzési és szóalkotási gyakorlatok	
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje fel és nevezze meg a szóelemek fajtáit (szótő, képző, jel, rag), legyen képes a szóalakok elemzésére, tudja az összetett szavakat előtagra és utótagra bontani.	

11. Helyesírás II.		<i>Óraszám: 8 óra</i>
<i>Cél</i>	A helyesírási alapelvek megismertetése, a kiejtés szerinti, a szóelemző, a hagyományos és az egyszerűsítő írásmód törvényszerűségeinek a feltárása.	
<i>Tartalom</i>	a) A kiejtés szerinti írásmód b) A szóelemző írásmód c) A hagyományos írásmód d) Az egyszerűsítő írásmód	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	helyesírási és szótárhasználati gyakorlatok	
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló tudja megnevezni a helyesírási alapelveket, ismerje fel a saját munkáiban a helyesírási alapelvek alkalmazásának az eseteit, alkalmazza megfelelően a tanult helyesírási szabályokat.	

12. Szöveg típusok IV.		<i>Óraszám: 2 óra</i>
<i>Cél</i>	A szóbeli és az írásbeli fogalmazási készség fejlesztése. A felelet, a szóbeli és az írásbeli beszámoló műfajának a megismerése.	
<i>Tartalom</i>	a) A felelet b) A szóbeli beszámoló c) Az írásbeli beszámoló	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	kommunikációs helyzetgyakorlatok, szövegelemzési és szövegszerkesztési gyakorlatok	
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló legyen képes feleletét szóban fölépíteni, beszámólót szóban és írásban fogalmazni.	

13. Az állandósult szókapcsolatok		<i>Óraszám: 1 óra</i>
<i>Cél</i>	A szólások, a közmondások és a szállóigék jellemzőinek a megismerése, a szókinccs fejlesztése.	
<i>Tartalom</i>	a) Az állandósult szókapcsolatok fajtái: a szólások, a közmondások és a szállóigék. b) Az állandósult szókapcsolatok használatának nyelvhelyességi tudnivalói	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	szókinccsfejlesztő gyakorlatok, memoriterek a szólások, közmondások, szállóigék köréből, nyelvhelyességi és szótárhasználati gyakorlatok, könyvtárhasználat	
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje fel az állandó szókapcsolatok fajtáit, tanuljon meg néhány szólást, közmondást és szállóigét, szóbeli és írásbeli közléseiben helyesen használja őket.	

14. Könyv- és könyvtárhasználat		<i>Óraszám: 1 óra</i>
<i>Cél</i>	A különféle dokumentumtípusok bemutatása. Az egynyelvű szótáraknak a tanulásban betöltött szerepüknek a megismertetése. Az önálló ismeretszerzés képességének a fejlesztése.	
<i>Tartalom</i>	A könyvtári dokumentumtípusok: szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegek A segédkönyvek típusai: szótárak, lexikonok, enciklopédiák A fontosabb egynyelvű szótárak jellemzői és használatuk	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	könyvismertetések, szótárhasználati gyakorlatok	
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje az ismeretterjesztő és a szépirodalmi szövegek különbségét, a segédkönyvek típusait. Ismerje a fontosabb egynyelvű szótárak felépítését és alapvető használati szabályait. Tudja tanári segítséggel használni a Magyar értelmező kéziszótárt, a szófejtő szótárakat, a diáknyelvi szótárakat és a Nyelvművelő kéziszótárt.	

15. A szavak jelentése		<i>Óraszám: 6 óra</i>
<i>Cél</i>	A jelentés fogalmának, a hangalak és a jelentés összefüggéseinek a megértése. A hangutánzó, hangulatfestő szavak kifejező szerepének a megismerése. Az egyjelentésű, a többjelentésű, az azonos alakú, a hasonló alakú, a rokon értelmű és az ellentétes jelentésű szavak jellemzőinek, a közlésben betöltött szerepüknek a feltárása.	
<i>Tartalom</i>	a) A szó jelentése: a hangalak és a jelentés kapcsolata b) A hangutánzó és a hangulatfestő szavak c) Az egyjelentésű és a többjelentésű szavak d) Az azonos alakú szavak e) A hasonló alakú szavak f) A rokon értelmű szavak g) Az ellentétes jelentésű szavak	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	szövegelemzési és -szerkesztési gyakorlatok, stílselemzési és szótárhasználati gyakorlatok	
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje fel a szó jelentése és a hangalakja közötti összefüggést, nevezze meg a hangutánzó, hangulatfestő, egyjelentésű, többjelentésű, azonos alakú, hasonló alakú, rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavakat a szövegben. Megfelelően használja őket szóbeli és írásbeli közléseiben. Tudja segítséggel használni a Magyar értelmező kéziszótárt és a Magyar szinonimaszótárt vagy a Magyar szókincstárt.	

16. Év végi ismétlés		<i>Óraszám: 2 óra</i>
<i>Cél</i>	Az 5. évfolyamon tanult magyar nyelvi és kommunikációs ismeretek ismétlése, rendszerezése.	
<i>Tartalom</i>	a) A hangok b) A szóelemek c) A kommunikáció d) Fogalmazási tudnivalók e) Helyesírási tudnivalók	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	grammatikai elemzési, mondat szerkesztési, szövegelemzési és szövegszerkesztési gyakorlatok	
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje fel a magánhangzókat, a mássalhangzókat, különböztesse meg a szótót és a toldalékokat. Alkalmazza helyesen a tanult grammatikai ismereteket. Megfelelően alkalmazza a megismert fogalmazási és helyesírási tudnivalókat.	

Az összefoglaló és az ellenőrző órák javasolt száma az 5. évfolyamon:

Év eleji felmérés	1 óra
Témazáró összefoglalás	4x1 óra

Az ellenőrzés és az értékelés formái az 5. évfolyamon:

év eleji felmérés, írásbeli és szóbeli feleletek, témazáró ellenőrző feladatlap, írásbeli és szóbeli szövegalkotás, az írásbeli fogalmazások szöveges értékelése, a kommunikációs helyzetgyakorlatok tanári és tanuló értékelése, tollbamondás, helyesírási feladatlap stb.

5. évfolyam

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Témakör időkerete
év eleji ism.	6	6
év eleji felm.	2	2
anyanyelvünk a magyar nyelv	1	1
kommunikáció I.	4	4
szövegtípusok I.	1	1
kommunikáció II.	5	5
szövegtípusok II.	5	5
hangok	7	7
témazáró	2	2
helyesírás	6	6

szövegtípusok III.	2	2
szóelemek	5	5
témazáró+jav.	2	2
helyesírás	8	8
szövegtípusok IV.	4	4
állandósult szókapcsolatok	1	1
témazáró+jav.	2	2
könyv-és könyvtárhasználat	1	1
a szavak jelentése	6	6
év végi ism.	2	2
		HETI 2 óra
		72 óra

6. évfolyam

Évi óraszám: 72

1. Év eleji ismétlés		<i>Óraszám: 2 óra</i>
<i>Cél</i>	Az 5. évfolyamon tanult magyar nyelvi és kommunikációs ismeretek ismétlése, rendszerezése.	
<i>Tartalom</i>	a) A hangok, a szóelemek b) Kommunikáció szóban és írásban c) Helyesírási tudnivalók	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	grammatikai elemzési, mondatszerkesztési, szövegelemzési és szövegszerkesztési gyakorlatok	
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje fel a magánhangzókat, a mássalhangzókat, különböztesse meg a szótót és a toldalékokat, a helyesírásai alapelveket. Alkalmazza helyesen a tanult kommunikációs, grammatikai és helyesírási és ismereteket.	

2. Kommunikáció		<i>Óraszám: 5 óra</i>
<i>Cél</i>	A nem nyelvi jelek szerepének a megismerése a kommunikációs folyamatban, viszonyuk a verbális közléshez. A nyelvi és a nem nyelvi jelek összhangja a kommunikációban. Az önkifejezés formáinak a feltárása. Igény kialakítása a rendezett íráskép iránt.	
<i>Tartalom</i>	a) A nem nyelvi jelek b) A nem nyelvi jelek a szóbeli kommunikációban: a hangjelek, a tekintet, az arcjáték, a taglejtések, a testtartás, a térköz, az öltözködés c) A nem nyelvi jelek az írott szövegben	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	helyzetelemző gyakorlatok: a nem nyelvi kifejezőeszközök viszonya a nyelvi közléshez; beszédművelő gyakorlatok; kommunikációs helyzetgyakorlatok: a nem nyelvi kifejezőeszközök használata a beszédben; a szöveg képének a megtervezése, szövegszerkesztési gyakorlatok	
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanulók tudják a nem nyelvi jeleket tudatosan használni a különféle közléshelyzetekben. Ismerjék fel mások közlésében a nem nyelvi jelek szerepét. Tudatosan törekedjenek írásbeli munkáikban az esztétikus külső megvalósítására.	

3. Szövegtípusok I.		<i>Óraszám: 1 óra</i>
<i>Cél</i>	A szóbeli és az írásbeli kifejezőképesség fejlesztése, a szóbeli véleményalkotás műfajainak a megismerése, megfelelő alkalmazása a mindennapi beszédhelyzetekben.	
<i>Tartalom</i>	A véleménynyilvánítás	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	kommunikációs helyzetgyakorlatok, szövegszerkesztési gyakorlatok, helyzetelemzés	
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló legyen képes az udvarias véleménynyilvánításra.	

4. A szófaji csoportok		<i>Óraszám: 1 óra</i>
<i>Cél</i>	Az 1—4. évfolyam szótani ismereteinek továbbfejlesztése, a szófaji rendszer megismerése, a szófaji csoportosítás szempontjainak a bemutatása, a főbb szófaji kategóriák általános jellemzőinek a feltárása. A többszófajúság fogalma.	
<i>Tartalom</i>	a) A szófajok csoportosításának a szempontjai b) Az alapszófajok, a viszonzyszók és a mondatszók csoportjának főbb jellemzői	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	szófaji elemzési és mondatszerkesztési gyakorlatok	
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló tudja a nagyobb szófaji csoportokat és főbb sajátosságait megnevezni. Legyen képes a tanult szófajokat a nagyobb szófaji csoportokba besorolni. Ismerje fel szövegekben a többszófajúság eseteit.	

5. Az ige		<i>Óraszám: 8 óra</i>
<i>Cél</i>	Az ige általános jellemzői, az igék fajtáinak, alaki viselkedésének, mondatbeli és szövegbeli szerepének a megismerése. Helyes használatuk a szóbeli és az írásbeli közlésekben.	
<i>Tartalom</i>	a) Az igék fajtái b) Az igék alakja (az igék képzése, jelezése és ragozása) c) Az igék a szövegben d) Az igék helyesírása e) Az igék használatának nyelvhelyességi tudnivalói	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	szóalak-elemzési, mondattranszformációs, szövegszerkesztési, helyesírási és nyelvhelyességi gyakorlatok	
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje fel az igéket szöveggörnyezetben és mondatokban. Tudja fajtáikat és alaki viselkedésüket jellemezni, megfelelően alkalmazza az igékhez kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi és szövegszerkesztési tudnivalókat.	

6. A főnév		<i>Óraszám: 9 óra</i>
<i>Cél</i>	A főnév általános jellemzői, a főnevek fajtáinak, alaki viselkedésének, mondatbeli és szövegbeli szerepének a megismerése. Helyes használatuk a szóbeli és az írásbeli közlésekben.	
<i>Tartalom</i>	a) A főnevek fajtái: köznévi, tulajdonnévi b) A tulajdonnevek fajtái c) A főnevek alakja (képzésük, jelezésük, ragozásuk) d) A főnevek a szövegben e) Névtani ismeretek* f) A címadás* g) A főnevek helyesírása	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	szóalak-elemzési, szövegszerkesztési, helyesírási és nyelvhelyességi gyakorlatok, könyvtárhasználat	
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje fel a főneveket szöveggörnyezetben és mondatokban. Tudja fajtáikat és alaki viselkedésüket jellemezni, megfelelően alkalmazza a főnevekhez kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi tudnivalókat. Legyenek elemi ismeretei a magyar családnevek történetéről.	

7. A melléknév		<i>Óraszám: 3 óra</i>
<i>Cél</i>	A melléknév általános jellemzői, alaki viselkedésüknek, mondatbeli és szövegbeli szerepüknek a megismerése. Helyes használatuk a szóbeli és az írásbeli közlésekben.	
<i>Tartalom</i>	a) A melléknévek alakja (képzésük, jelezésük, ragozásuk) b) A melléknévek a szövegben c) A melléknévek helyesírása	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	szóalak-elemzési, szófaji elemzési, szövegszerkesztési, helyesírási és nyelvhelyességi gyakorlatok	
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje fel a melléknéveket szöveggörnyezetben és mondatokban. Tudja alaki viselkedésüket, mondatbeli szerepüket jellemezni, megfelelően alkalmazza a melléknévekhez kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi tudnivalókat.	

8. A számnév		<i>Óraszám: 3 óra</i>
<i>Cél</i>	A számnév általános jellemzői, a számnév fajtáinak, alaki viselkedésének, mondatbeli és szövegbeli szerepének a megismerése. Helyes használatuk a szóbeli és az írásbeli közlésekben.	
<i>Tartalom</i>	a) A számnevek fajtái: határozott és határozatlan számnevek, tőszámnév, sorszámnév, törtszámnév b) A számnevek alakja (képzésük, jelezésük, ragozásuk) c) A számnevek a szövegben d) A számnevek helyesírása e) A számnevek használatának nyelvhelyességi tudnivalói	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	szóalak-elemzési, szófaji elemzési, szövegszerkesztési, helyesírási és nyelvhelyességi gyakorlatok	

<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje fel a számneveket szöveggörnyezetben és mondatokban. Tudja alaki viselkedésüket, mondatbeli szerepüket jellemezni, megfelelően alkalmazza a számnevekhez kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi tudnivalókat.
-----------------------------------	---

9. A határozószó <i>Óraszám: 2 óra</i>	
<i>Cél</i>	A határozószók általános jellemzői, a határozószók fajtáinak, mondatbeli és szövegbeli szerepének a megismerése. Helyes használatuk a szóbeli és az írásbeli közlésekben.
<i>Tartalom</i>	a) A határozószók jelentése b) A határozószók a szövegben c) A határozószók helyesírása
<i>Főbb tevékenységformák</i>	szófaji elemzési, szövegszerkesztési, helyesírási és nyelvhelyességi gyakorlatok
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje fel a határozószókat szöveggörnyezetben és mondatokban. Megfelelően alkalmazza a határozószókhöz kapcsolódó helyesírási és nyelvhelyességi tudnivalókat.

10. A névmások <i>Óraszám: 7 óra</i>	
<i>Cél</i>	A névmások általános jellemzői, a névmások fajtáinak, alaki viselkedésének, szövegbeli szerepének a megismerése. Helyes használatuk a szóbeli és az írásbeli közlésekben.
<i>Tartalom</i>	a) A névmások jelentése b) A főnévi, a melléknévi, a számnévi és a határozószói névmások c) A névmások szerepe a szövegben * d) A személyes névmás e) A birtokos névmás f) A kölcsönös névmás g) A visszaható névmás h) A mutató névmás i) A kérdő névmás j) A vonatkozó névmás k) Az általános névmás l) A határozatlan névmás m) A névmások helyesírása n) A névmások használatának nyelvhelyességi tudnivalói
<i>Főbb tevékenységformák</i>	szófaji elemzési, szövegelemzési, szövegszerkesztési, helyesírási és nyelvhelyességi gyakorlatok, kommunikációs helyzetgyakorlatok
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje fel a névmásokat szöveggörnyezetben és mondatokban. Tudja a névmások fajtáit megnevezni, szövegbeli szerepüket jellemezni, megfelelően alkalmazza a névmásokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegszerkesztési tudnivalókat.

11. Az igenevek <i>Óraszám: 4 óra</i>	
<i>Cél</i>	Az igenevek általános jellemzői, az igenevek fajtáinak, alaki viselkedésének, mondatbeli és szövegbeli szerepének a megismerése. Helyes használatuk a szóbeli és az írásbeli közlésekben.
<i>Tartalom</i>	a) Az igenevek fajtái b) Az igenevek alakja (képzésük, ragozásuk) c) A főnévi igenév d) A melléknévi igenév e) A határozói igenév f) Az igenevek használatának nyelvhelyességi tudnivalói
<i>Főbb tevékenységformák</i>	szóalak-elemzési, szófaji elemzési, mondattranszformációs, helyesírási és nyelvhelyességi gyakorlatok
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje fel az igeneveket szöveggörnyezetben és mondatokban. Tudja fajtáit, alaki viselkedésüket jellemezni, megfelelően alkalmazza az igenevekhez kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi tudnivalókat.

12. A viszonyzóok <i>Óraszám: 6 óra</i>	
<i>Cél</i>	A viszonyzóok általános jellemzői, a viszonyzóok fajtáinak, mondatbeli és szövegbeli szerepének a megismerése. Helyes használatuk a szóbeli és az írásbeli közlésekben.
<i>Tartalom</i>	a) A névelő b) A névutó c) A segédige* d) Az igekötő e) A kötőszó f) A szóértékű módosítószó g) A viszonyzóok helyesírása h) A viszonyzóok használatának nyelvhelyességi tudnivalói
<i>Főbb tevékenységformák</i>	szófaji elemzési, szövegelemzési, szövegszerkesztési, helyesírási és nyelvhelyességi gyakorlatok

<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje fel a viszonyszókat, tudja mondatbeli és szövegbeli szerepüket jellemezni, megfelelően alkalmazza a viszonyszókhöz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi és szövegszerkesztési tudnivalókat.
-----------------------------------	---

13. A mondatzók	<i>Óraszám: 1 óra</i>
------------------------	-----------------------

<i>Cél</i>	A mondatzók általános jellemzői, fajtáinak, mondatbeli és szövegbeli szerepének a megismerése. Helyes használatuk a szóbeli és az írásbeli közlésekben.
<i>Tartalom</i>	a) A mondatzók típusai: mondatértékű módosítószók, indulatszók b) A mondatzók helyesírása
<i>Főbb tevékenységformák</i>	szófaji elemzések, szövegszerkesztési és helyesírási gyakorlatok, kommunikációs helyzetgyakorlatok
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje fel a mondatzókat szövegkörnyezetben. Tudja fajtáikat, közlésbeli szerepüket jellemezni, megfelelően alkalmazza a mondatzókhoz kapcsolódó helyesírási tudnivalókat.

14. A szóképzés	<i>Óraszám: 4 óra</i>
------------------------	-----------------------

<i>Cél</i>	A szóképzés általános jellemzői, a képzők fajtáinak, szerepüknek a megismerése. Helyes alkalmazásuk szóalkotáskor.
<i>Tartalom</i>	a) A szóképzés b) Az igeképzők c) A főnévképzők d) A melléknévképzők e) A számnévképzők f) Az igenévképzők
<i>Főbb tevékenységformák</i>	grammatikai elemzések, szóalkotási és helyesírási gyakorlatok
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje fel a képzőket a szóalakokban, a szójelentés és a képző kapcsolatát. Ismerjen néhány fontosabb ige-, főnév- és melléknévképzőt, a számnévképzőket, az igenévképzőket. Megfelelően alkalmazza a helyesírásukhoz kapcsolódó tudnivalókat.

15. Könyv- és könyvtárhasználat	<i>Óraszám: 1 óra</i>
--	-----------------------

<i>Cél</i>	A sajtótermékek fajtáinak, főbb jellemzőinek a megismerése. A könyvekből gyűjtött adatok rendezéséhez szükséges ismeretek elsajátítása.
<i>Tartalom</i>	a) A sajtótermékek típusai: napilap, hetilap, folyóirat b) A sajtótermékek szerkezetei és tartalmi jellemzői: fejléc, cikk, rovat, tartalomjegyzék c) A jegyzetelés egyszerűbb formái
<i>Főbb tevékenységformák</i>	könyvtárhasználati gyakorlatok, folyóirat-ismertetések, -elemzések, szövegértési és szövegszerkesztési gyakorlatok
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje a sajtótermékek főbb típusait, jellemzőit. Legyen képes a sajtóban és a könyvekben olvasott információkat egyszerűen lejegyzetelni és összerendezni.

16. Szövegtípusok II.	<i>Óraszám: 3 óra</i>
------------------------------	-----------------------

<i>Cél</i>	A szóbeli és írásbeli szövegértési, a tudatos fogalmazási készség fejlesztése.
<i>Tartalom</i>	a) Az ismeretterjesztő szövegek b) Az elbeszélés az ismeretterjesztésben c) A leírás az ismeretterjesztésben d) A jellemzés az ismeretterjesztésben
<i>Főbb tevékenységformák</i>	szövegértési és szövegalkotási gyakorlatok, könyvtárhasználat
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje és tudatosan alkalmazza az élménybeszámoló műfaji sajátosságait, tudjon önállóan élménybeszámolót szerkeszteni szóban és írásban.

17. Év végi ismétlés	<i>Óraszám: 2 óra</i>
-----------------------------	-----------------------

<i>Cél</i>	A 6. évfolyamokon tanult magyar nyelvi és kommunikációs ismeretek ismétlése, rendszerezése.
<i>Tartalom</i>	a) A szófajok b) A szófajok helyesírása c) Fogalmazási tudnivalók
<i>Főbb tevékenységformák</i>	grammatikai elemzési, mondat szerkesztési, szövegelemzési és szövegszerkesztési gyakorlatok
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje fel a tanult szófajokat mondatban és szövegkörnyezetben, ismerje a szófajok csoportjait, fontosabb toldalékaikat. Alkalmazza helyesen a tanult szófaji ismereteket a beszédben. Megfelelően alkalmazza a 6. évfolyamon megismert fogalmazási és helyesírási tudnivalókat.

Az ellenőrzés és az értékelés formái a 6. évfolyamon:

írásbeli és szóbeli feleletek, írásbeli és szóbeli beszámolók, témazáró ellenőrző feladatlap, írásbeli és szóbeli szövegalkotás, az írásbeli fogalmazások szöveges értékelése, a kommunikációs helyzetgyakorlatok tanári és tanulói értékelése, tollbamondás, helyesírási feladatlap stb.

6. évfolyam		
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Témakör időkerete
év eleji ism.	2	2
kommunikáció	5	5
szövegtípusok I.	1	1
szófaji csoportok	1	1
az ige	8	8
összefoglaló	1	1
témazáró	1	1
a főnév	9	9
a melléknév	3	3
a számnév	3	3
összefoglalás	2	2
témazáró+jav.	2	2
a határozószók	2	2
a névmások	7	7
az igenevek	4	4
a viszonyszók	6	6
összefoglalás	2	2
témazáró+jav.	2	2
a mondatszók	1	1
a szóképzés	4	4
könyv- és könyvtárhasználat	1	1
szövegtípusok	3	3
év végi ism.	2	2
		72 óra
		HETI 2 óra

7. évfolyam

Évi óraszám: 74

1. Év eleji ismétlés

Óraszám: 6 óra

<i>Cél</i>	A kommunikáció, a hangok, a szóelemek, a szófajok, a szavak jelentése, helyesírásunk és a szövegszerkesztés témaköréből a korábban tanultak ismétlése, rendszerezése.
<i>Tartalom</i>	a) A kommunikációs folyamat b) A hangok sajátosságai, csoportjai, a hangtörvények c) A szóelemek fajtái d) A szavak szófaji csoportjai e) A szavak jelentése f) Helyesírásunk g) A szövegszerkesztés állomásai
<i>Főbb tevékenységformák</i>	beszédművelő, szövegértési, szóalak-elemzési, szófaji elemzési, helyesírási és szövegszerkesztési gyakorlatok
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje a kommunikáció fogalmát, főbb tényezőit, a magyar hangok rendszerét, ismerje fel a hangtörvényeket, tudatosan alkalmazza a helyesírási alapelveket. Ismerje fel a szóelemek fajtáit és kapcsolódási törvényszerűségeit. Ismerje a szófajok főbb csoportjait és jellemzőit. Tudja besorolni a tanult szófajokat a nagyobb csoportokba. Alkalmazza az eddig tanult szövegszerkesztési és helyesírási ismereteket.

2. Könyv- és könyvtárhasználat

Óraszám: 1 óra

<i>Cél</i>	Az írott szövegek értésének a fejlesztése. A tudatos anyaggyűjtés és jegyzetelés ismerete.
<i>Tartalom</i>	a) Az anyaggyűjtés forrásai b) A jegyzetelés és a cédlulázás c) A forrásjegyzék és a hivatkozás
<i>Főbb tevékenységformák</i>	könyvtárhasználati, szövegértési, szövegelemzési, szövegszerkesztési gyakorlatok
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló legyen képes írott szövegekről önállóan vázlatot, jegyzetet készíteni. Ismerje a forrásjegyzék készítésének és a hivatkozásnak a formáit.

3. Szövegtípusok I.

Óraszám: 2 óra

<i>Cél</i>	A tudatos szövegszerkesztési eljárások, udvarias véleménynyilvánítási formák ismerete. A szöveg megszólaltatásához szükséges nem nyelvi eszközök helyes használata.
<i>Tartalom</i>	a) A kiselőadás b) A hozzászólás és a felolvasás
<i>Főbb tevékenységformák</i>	kommunikációs helyzetgyakorlatok, beszédművelő, szövegértési, szövegelemzési, szövegszerkesztési gyakorlatok, könyvtárhasználat
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló legyen megfelelő források alapján kb. három-öt perces kiselőadást szabadon megtartani, hozzászólását, felszólalását udvariasan megfogalmazni. Ismerje és a kommunikációs körülményekhez igazodva alkalmazza a hangzó szöveg nem nyelvi eszközeit.

4. A szövegtől a hangokig

Óraszám: 1 óra

<i>Cél</i>	A nyelvi rendszer bemutatása
<i>Tartalom</i>	a) A nyelvi szintek: hangok, szóelemek, szavak, szószerkezetek, mondatok b) A beszéd része: a szöveg
<i>Főbb tevékenységformák</i>	szóalak, szó- és mondatelemzési, mondat szerkesztési gyakorlatok, szövegértési, szövegalkotási gyakorlatok
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje a nyelvi szintek rendszerét, a szöveg és a beszéd kapcsolatát.

5. A szó szerkezetek

Óraszám: 2 óra

<i>Cél</i>	A szó szerkezet fogalmának, fajtáinak az ismerete. A mondatelemzési és a mondatalkotási készség fejlesztése.
<i>Tartalom</i>	a) A szó szerkezet fogalma b) Az alárendelés és a mellérendelés fogalma
<i>Főbb tevékenységformák</i>	mondatelemzési és mondat szerkesztési gyakorlatok
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje a hozzárendelés, az alárendelés és a mellérendelés fogalmát, a hozzárendelő, az alárendelő és a mellérendelő szó szerkezetek közös sajátosságait.

6. Az alanyi-állítmányi szó szerkezet

Óraszám: 5 óra

<i>Cél</i>	A mondat fő részeinek az ismerete. A mondatelemzési és mondatalkotási készség fejlesztése.
<i>Tartalom</i>	a) Az állítmány fajtái: igei, névszói és névszói-igei állítmány b) Az állítmány szófaja és alakja c) Az alany fajtái: határozott, határozatlan, általános alany d) Az alany szófaja és alakja e) Az alany és az állítmány egyeztetése

<i>Főbb tevékenységformák</i>	mondatelemzési, mondszerkesztési és nyelvhelyességi gyakorlatok
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje fel az alanyt és az állítmányt a mondatokban. Tudja fajtáikat és kifejezőeszközeit megnevezni. Képes legyen az alany és az állítmány helyes egyeztetésére, megadott szempontok alapján mondatalkotáásra.

7. A tárgyias szó szerkezet		<i>Óraszám: 3 óra</i>
<i>Cél</i>	A tárgyias szó szerkezet fogalmának, jellemzőinek a megismerése, a tárgy kifejezőeszközeinek a feltárása. A grammatikai ismeretek alkalmazása a mondatelemzési, mondszerkesztési és nyelvhelyességi gyakorlatokban.	
<i>Tartalom</i>	a) A tárgyias szó szerkezet jellemzői b) A tárgy fajtái: határozott és határozatlan tárgy c) A tárgy kifejezőeszközei és alakja d) Egyeztetés a tárgyias szó szerkezetekben	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	mondatelemzési, mondszerkesztési és nyelvhelyességi gyakorlatok	
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló tudja a tárgyias szó szerkezeteket felismerni, megnevezni és jellemezni, legyen képes ismereteit a mondszerkesztési, a nyelvhelyességi gyakorlatokban tudatosan alkalmazni.	

8. A határozós szó szerkezet		<i>Óraszám: 15 óra</i>
<i>Cél</i>	A határozós szó szerkezetek típusainak a megismerése, a jellemzőik feltárása. A grammatikai ismeretek alkalmazása a mondatelemzési és mondszerkesztési gyakorlatokban.	
<i>Tartalom</i>	a) A határozós szó szerkezet jellemzői, a határozók szófaja és alakja b) A helyhatározó c) Az időhatározó d) A számhatározó* e) A módhatározó f) Az eszközhatározó g) Az okhatározó h) A célhatározó i) A fok-mérték határozó j) A tekintethatározó* k) Az állapothatározó l) Az eredethatározó m) Az eredményhatározó n) A társhatározó o) A hasonlító határozó* p) A részeshatározó q) A szabad bővítmények és a vonzatok* r) Az állandó határozó	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	mondatelemzési, mondattranszformációs, mondszerkesztési és nyelvhelyességi gyakorlatok	
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló tudja a főbb határozós szó szerkezetek típusait felismerni, megnevezni és jellemezni. Legyen képes ismereteit a mondatelemzési, mondszerkesztési és nyelvhelyességi gyakorlatokban tudatosan alkalmazni.	

9. A jelzős szó szerkezet		<i>Óraszám: 6 óra</i>
<i>Cél</i>	A jelzős szó szerkezetek típusainak a megismerése, sajátosságai feltárása. A grammatikai ismeretek alkalmazása a mondatelemzési, mondszerkesztési gyakorlatokban.	
<i>Tartalom</i>	a) A jelzős szó szerkezet jellemzői, a jelzők szófaja és alakja b) A minőségjelző c) A mennyiségjelző d) A birtokos jelző e) Az értelmező jelző	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	mondatelemzési, mondattranszformációs, mondszerkesztési és nyelvhelyességi gyakorlatok	
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló tudja a jelzős szó szerkezetek típusait felismerni, megnevezni és jellemezni, legyen képes ismereteit a mondatelemzési, mondszerkesztési és nyelvhelyességi gyakorlatokban tudatosan alkalmazni.	

10. A mellérendelő szó szerkezetek		<i>Óraszám: 3 óra</i>
<i>Cél</i>	A mellérendelő szó szerkezetek típusainak a megismerése, a sajátosságai feltárása. A grammatikai ismeretek alkalmazása a mondatelemzési, mondszerkesztési gyakorlatokban.	

<i>Tartalom</i>	a) A mellérendelő szó szerkezetek általános jellemzői b) A kapcsolatos mellérendelő szó szerkezet c) A választó mellérendelő szó szerkezet d) Az ellentétes mellérendelő szó szerkezet e) A magyarázó mellérendelő szó szerkezet f) A következtető mellérendelő szó szerkezet
<i>Főbb tevékenységformák</i>	mondatelemzési és mondatszerkesztési gyakorlatok
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló tudja a mellérendelő szó szerkezetek típusait felismerni, megnevezni és jellemezni, legyen képes ismereteit a mondatszerkesztési gyakorlatokban tudatosan alkalmazni.

11. Az egyszerű mondat szerkezete	<i>Óraszám: 2 óra</i>
--	-----------------------

<i>Cél</i>	A szó szerkezetekről tanult ismeretek alkalmazása a mondatelemzési, mondatszerkesztési gyakorlatokban.
<i>Tartalom</i>	a) Az egyszerű mondat részei: a hozzárendelő, az alárendelő és a mellérendelő szó szerkezetek b) Az egyszerű mondat komplex elemzése
<i>Főbb tevékenységformák</i>	mondatelemzési és mondatszerkesztési gyakorlatok
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló legyen képes az egyszerű mondatokban a szó szerkezetek típusait felismerni, megnevezni és jellemezni, a kapcsolódásokról mondatábrát készíteni.

12. Szövegtípusok II.	<i>Óraszám: 2 óra</i>
------------------------------	-----------------------

<i>Cél</i>	A szóbeli és írásbeli szövegértési, a tudatos szóbeli és írásbeli szövegalkotási készség fejlesztése. A köszöntés és az alkalmi beszéd műfajának a megismerése.
<i>Tartalom</i>	a) A köszöntés szóban és írásban b) A rövid alkalmi beszéd
<i>Főbb tevékenységformák</i>	szövegértési, szövegelemzési, szövegtranszformációs és szövegszerkesztési gyakorlatok, kommunikációs helyzetgyakorlatok
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje és tudatosan alkalmazza a köszöntés műfaji sajátosságait, tudjon önállóan egyszerű köszöntőt megfogalmazni.

13. A szóalkotásmódok	<i>Óraszám: 2 óra</i>
------------------------------	-----------------------

<i>Cél</i>	A szóalkotásmódok főbb típusainak az ismétlése, a mozaikszó-alkotás megismerése.
<i>Tartalom</i>	a) A szóalkotásmód fajtái: szóképzés, szóösszetétel, mozaikszó-alkotás b) A mozaikszók helyesírása
<i>Főbb tevékenységformák</i>	szóalak-elemzési, szóalkotási, helyesírási, nyelvhelyességi gyakorlatok, szógyűjtés
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje a szóalkotás főbb módjait, a mozaikszó fogalmát. Legyen képes alkalmazni a mozaikszók helyesírására vonatkozó szabályokat.

14. A szóösszetételek	<i>Óraszám: 3 óra</i>
------------------------------	-----------------------

<i>Cél</i>	A szóösszetételek sajátosságaiknak a megismerése, szókincsbővítés.
<i>Tartalom</i>	a) Az összetett szavak szerkezete: előtag, utótag b) A szerves és a szervetlen szóösszetételek c) A mellérendelő szóösszetételek d) Az alárendelő szóösszetételek
<i>Főbb tevékenységformák</i>	szóalak-elemzési, szóalkotási, helyesírási gyakorlatok, szógyűjtés
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje a szóösszetételek főbb sajátosságait, fajtáit.

15. Helyesírás	<i>Óraszám: 7 óra</i>
-----------------------	-----------------------

<i>Cél</i>	A grammatikai ismeretek tudatos alkalmazása a helyesírásban. A helyesírási készség, az önálló tanulási, ismeretszerzési készség fejlesztése.
<i>Tartalom</i>	a) A helyesírási szabályzat használata b) A mellérendelő szóösszetételek és szókapcsolatok helyesírása c) Az alárendelő szóösszetételek és szókapcsolatok helyesírása
<i>Főbb tevékenységformák</i>	helyesírási és szótárhasználati gyakorlatok
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje fel és megfelelően alkalmazza az egybeírás és a különírás tanult szabályait. Legyen képes a helyesírási szabályzatban a tanult szabályokat önállóan megkeresni.

16. Szövegtípusok III.	<i>Óraszám: 2 óra</i>
-------------------------------	-----------------------

<i>Cél</i>	A szóbeli fogalmazási készség, a vita kommunikációs szabályainak, az érvelés lehetőségeinek az ismerete.
------------	--

<i>Tartalom</i>	a) A vita kommunikációs szabályai b) Az érvelés alapjai
<i>Főbb tevékenységformák</i>	kommunikációs helyzetgyakorlatok, szövegértési gyakorlatok, szövegelemzési és szövegszerkesztési gyakorlatok
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje és alkalmazza a vitatkozás kommunikációs szabályait. Sajátítsa el a meggyőző és logikus érvelés alapjait.

17. Év végi ismétlés

Óraszám: 2 óra

<i>Cél</i>	A 7. évfolyamokon tanult magyar nyelvi és kommunikációs ismeretek ismétlése, rendszerezése.
<i>Tartalom</i>	a) A szó szerkezetek b) A szóalkotás módok c) A különírás és az egybeírás szabályai d) Fogalmazási tudnivaló
<i>Főbb tevékenységformák</i>	grammatikai elemzési, mondatszerkesztési, szövegelemzési és szövegszerkesztési gyakorlatok
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló legyen birtokában a 7. évfolyamon feltárt főbb grammatikai, fogalmazási és helyesírási ismereteknek, és megfelelően alkalmazza őket.

Az ellenőrzés és az értékelés formái a 7. évfolyamon:

írásbeli és szóbeli feleletek, írásbeli és szóbeli beszámolók, témazáró ellenőrző feladatlap, írásbeli és szóbeli szövegalkotás, az írásbeli fogalmazások szöveges értékelése, a kommunikációs helyzetgyakorlatok tanári és tanulói értékelése, kiselőadás, tollbamondás, helyesírási feladatlap stb.

7. évfolyam

A tematikai egység rövid címe:	A kerettantervi óraszám:	A témakör időkerete:
év eleji ism.	6	6
könyv-és könyvtárhasználat	1	1
szövegtípusok	2	2
a szövegtől a hangokig	1	1
az alanyi állítmányi szó szerkezet	5	5
témazáró+jav.	2	2
tárgyas szó szerkezet	3	3
határozós szó szerkezet	15	15
jelzős szó szerkezet	6	6
témazáró+jav.	2	2
mellérendelő szó szerkezetek	3	3
az egyszerű mondat szerkezte	2	2
szövegtípusok	2	2
szóalkotás módok	2	2
szóösszetételek	3	3
témazáró+javítás	2	2
helyesírás	7	7
szövegtípusok	2	2
témazáró+jav.	2	2
év végi ism.	2	2
		HETI:2óra
		72óra

8. évfolyam

Évi óraszám: 72

1. Év eleji ismétlés

Óraszám: 2 óra

<i>Cél</i>	A 7. évfolyamokon elsajátított magyar nyelvi és kommunikációs ismeretek ismétlése, rendszerezése.
<i>Tartalom</i>	a) Grammatikai ismeretek b) Helyesírási ismeretek c) Fogalmazási ismeretek
<i>Főbb tevékenységformák</i>	grammatikai elemzési, mondatszerkesztési, szövegértési, könyvtárhasználati, szövegelemzési és szövegszerkesztési gyakorlatok
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A 7. évfolyamon elsajátított grammatikai, helyesírási és fogalmazási ismeretek megfelelő alkalmazása.

2. Kommunikáció I.		<i>Óraszám: 2 óra</i>
<i>Cél</i>	A szóbeli kommunikációs készség fejlesztése.	
<i>Tartalom</i>	A mondat- és szövegfonetikai eszközök rendszere: hangsúly, hanglejtés, hangerő, szünet, tempó	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	kommunikációs helyzetgyakorlatok, beszédművelő gyakorlatok, szövegelemzési gyakorlatok, kifejező hangos olvasás, kifejező beszéd	
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje a mondat- és szövegfonetikai eszközöket. Tudjon a kommunikációban a beszédhelyzethez, a témához, a partnerhez igazodni a nem nyelvi jelek használatában.	

3. Szövegtípusok I.		<i>Óraszám: 1 óra</i>
<i>Cél</i>	A szóbeli fogalmazási készség fejlesztése. A kommunikációs szerepek megismerése a párbeszédben.	
<i>Tartalom</i>	A párbeszéd jellemzői	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	kommunikációs helyzetgyakorlatok, szövegelemzési és szövegszerkesztési gyakorlatok	
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje a párbeszéd jellemzőit. Legyen képes a kisközösségi kommunikáció szabályainak az alkalmazására.	

4. A mondatfajták		<i>Óraszám: 7 óra</i>
<i>Cél</i>	A mondat fogalmának és fajtáinak az ismerete, a mondatfajták nyelvi, stílisisbeli különbségeinek a feltárása, helyes használatuk különféle típusú szövegekben.	
<i>Tartalom</i>	a) A mondat jelentése a szövegben b) A mondatok osztályozása a kommunikációs tartalom és a szándék szerint c) A kijelentő mondat d) A felkiáltó mondat e) A felszólító mondat f) Az óhajtó mondat g) A kérdő mondat h) A mondatok osztályozása szerkezetük szerint i) Az egyszerű mondat: tő- és bővített mondat j) Az összetett mondat k) A tagolt és a tagolatlan mondat l) A teljes és a hiányos mondat	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	mondattranzformációs gyakorlatok: rokonértelműség a mondat szintjén; mondatelemzési, mondatalkotási gyakorlatok; szövegértési gyakorlatok, kommunikációs helyzetgyakorlatok, helyesírási és szövegszerkesztési gyakorlatok	
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje a mondat, a mondategész, a mondategység fogalmát, a mondatok osztályozásának a szempontjait, tudja a különféle mondatfajtákat felismerni és megalkotni. Legyen képes fogalmazásaiban a szöveg témájához, típusához, a szövegalkotás céljához illő mondatfajtákat kiválasztani. Alkalmazza szövegalkotás közben az egyes mondatfajtákkal kapcsolatos helyesírási és nyelvhelyességi tudnivalókat.	

5. Az alárendelő összetett mondatok		<i>Óraszám: 8 óra</i>
<i>Cél</i>	Az alárendelő összetett mondatok fogalmának, fajtáinak, valamint a helyesírásukra és használatukra vonatkozó szabályok alkalmazása szövegalkotás közben.	
<i>Tartalom</i>	a) Az alárendelő összetett mondatok közös sajátosságai b) Az alanyi alárendelő összetett mondatok c) Az állítmányi alárendelő összetett mondatok d) A tárgyi alárendelő összetett mondatok e) A határozói alárendelő összetett mondatok f) A jelzői alárendelő összetett mondatok g) A sajátos jelentéstartalmú mellékmondatok: a feltételes és a hasonlító mellékmondat h) Az alárendelő összetett mondatok szerkesztésének nyelvhelyességi tudnivalói	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	mondatelemzési, mondattranzformációs, mondat szerkesztési és nyelvhelyességi gyakorlatok	
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje fel az alárendelő összetett mondatok típusait, tudja jellemezni és megfelelő szerkezeti ábrával ábrázolni őket. Ismerje fel a sajátos jelentéstartalmú mellékmondatok típusait. Szövegalkotás közben tudatosan alkalmazza az alárendelő összetett mondatokkal kapcsolatos helyesírási, nyelvhelyességi tudnivalókat. Legyen képes mondatok átalakítására a szövegkörnyezethez, a beszédhelyzethez igazodva.	

6. A mellérendelő összetett mondatok		<i>Óraszám: 5 óra</i>
---	--	-----------------------

<i>Cél</i>	A mellérendelő összetett mondatok fogalmának, fajtáinak, valamint a használatukra vonatkozó szabályok alkalmazása szövegalkotás közben.
<i>Tartalom</i>	a) A mellérendelő összetett mondatok jellemzői b) A kapcsolatos mondatok c) A választó mondatok d) Az ellentétes mondatok e) A magyarázó mondatok f) A következtető mondatok g) A kötőszók helyes használata a mellérendelő összetett mondatokban
<i>Főbb tevékenységformák</i>	mondatelemzési, mondattranszformációs, mondatszerkesztési és nyelvhelyességi gyakorlatok
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje fel a mellérendelő összetett mondatok típusait, tudja jellemezni őket. Legyen képes a mondat szerkezetének az ábrázolására. Szövegalkotás közben tudatosan alkalmazza a mellérendelő összetett mondatokkal kapcsolatos nyelvhelyességi tudnivalókat.

7. A többszörösen összetett mondatok

Óraszám: 3 óra

<i>Cél</i>	A többszörösen összetett mondatok fogalmának a kialakítása. A főbb típusainak az ismerete, valamint a helyesírásukra és használatukra vonatkozó szabályok alkalmazása szövegalkotás közben.
<i>Tartalom</i>	a) A többszörösen összetett mondatok típusai b) A szórend és a mondatrend
<i>Főbb tevékenységformák</i>	beszédművelő, mondatelemzési, mondattranszformációs, mondat- és szövegszerkesztési gyakorlatok
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje fel a többszörösen összetett mondatok típusait, tudja jellemezni és ágrajzzal ábrázolni őket. Szövegalkotás közben tudatosan alkalmazza a többszörösen összetett mondatokkal kapcsolatos helyesírási, nyelvhelyességi tudnivalókat. Alkalmazza megfelelően a szövegfonetikai eszközöket az összetett mondatok hangoztatása közben.

8. Helyesírás

Óraszám: 4 óra

<i>Cél</i>	A helyesírási készség, az önálló tanulási, ismeretszerzési készség fejlesztése.
<i>Tartalom</i>	a) Írásjelek az egyszerű és az összetett mondatokban b) A szöveg központozása c) A helyesírási szabályzat használata
<i>Főbb tevékenységformák</i>	helyesírási és szótárhasználati gyakorlatok
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje az írásjelek használatának főbb szabályait a mondatokban és a szövegben, megfelelően alkalmazza őket írásbeli munkáiban. Legyen képes a helyesírási szabályzatban önállóan eligazodni, a megfelelő szabályokat megkeresni.

9. Kommunikáció II.

Óraszám: 1 óra

<i>Cél</i>	A szöveg általános sajátosságainak az ismerete és megfelelő alkalmazásuk a szóbeli és az írásbeli fogalmazásokban. A szövegértő olvasás fejlesztése.
<i>Tartalom</i>	a) A szöveg általános sajátosságai b) A szöveg és a kommunikáció kapcsolata
<i>Főbb tevékenységformák</i>	beszédművelő gyakorlatok, hangos olvasás, kommunikációs helyzetgyakorlatok, szövegelemzés, szövegalkotás
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje a szöveg főbb jellemzőit, a kommunikációs tényezők szerepét a szövegértésben és a szövegalkotásban.

10. Szövegtípusok II.

Óraszám: 5 óra

<i>Cél</i>	A szóbeli és az írásbeli fogalmazási készség fejlesztése.
<i>Tartalom</i>	a) Az ismertetés, a könyvajánlás b) Az önéletrajz c) A kérvény
<i>Főbb tevékenységformák</i>	kommunikációs helyzetgyakorlatok, szövegértési gyakorlatok, szövegelemzési és szövegszerkesztési gyakorlatok
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje és alkalmazza az ismertetés, a könyvajánlás, a hagyományos és a modern önéletrajz, valamint a kérvény műfaji jellemzőit. Legyen képes a szövegműfajokkal kapcsolatos helyesírási szabályok alkalmazására.

11. A magyar nyelv története		<i>Óraszám: 5 óra</i>
<i>Cél</i>	A magyar nyelv történetéről rövid áttekintés.	
<i>Tartalom</i>	a) A magyar nyelv eredete és rokonsága b) A Halotti beszéd és az Ómagyar Mária-siralom c) A szavak típusai eredetük szerint: alapnyelvi szavak, belső keletkezésű szavak, jövevényszók, idegen szavak	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	szókincsfejlesztő gyakorlatok, könyvtárhasználati gyakorlatok, szövegelemzés, szógyűjtés	
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje a magyar nyelv főbb rokonait, a Halotti beszéd és az Ómagyar Mária-siralom szövegét. Nevezze meg a szavak csoportjait eredetük szerint.	

12. A magyar nyelv típusa		<i>Óraszám: 2 óra</i>
<i>Cél</i>	A magyar nyelv sajátosságainak a feltárása a tanult idegen nyelvvel való összevetésben.	
<i>Tartalom</i>	a) A magyar nyelv hangtani és alaktani sajátosságai b) A magyar nyelv mondattani sajátosságai, szórendje	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	szöveg-összehasonlítás, szövegelemzés, szövegszerkesztés, nyelvhelyességi gyakorlatok	
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje a magyar nyelv és a tanult idegen nyelv eltérő sajátosságait. Tudjon megnevezni néhány hangtani, alaktani, mondattani és szórendi sajátosságot.	

13. A magyar nyelv változatai		<i>Óraszám: 3 óra</i>
<i>Cél</i>	A köznyelv szóbeli és írott változatainak a felismertetése, a magyar nyelv tagolódásának a feltárása, a közlési körülményeknek megfelelő nyelvváltozat használatának a tudatosítása.	
<i>Tartalom</i>	a) A köznyelv szóbeli és írott változata b) A nyelvjáráások c) A csoportnyelvek d) Az ifjúsági nyelvhasználat	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	köznyelvi, irodalmi, szaknyelvi szövegek felismerése, olvasása és elemzése; szövegszerkesztési gyakorlatok, szógyűjtések, könyvtárhasználat, nyelvhelyességi gyakorlatok	
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló tudja megnevezni a köznyelv főbb sajátosságait, ismerje fel példák alapján a tanult nyelvváltozatokat, törekedjen arra, hogy szóbeli és írásbeli közlésformáiban a kommunikációs körülményeknek megfelelő nyelvváltozatot használja.	

14. Kommunikáció III.		<i>Óraszám: 1 óra</i>
<i>Cél</i>	A tömegkommunikáció fogalmának a kialakítása.	
<i>Tartalom</i>	A tömegkommunikáció fajtái: a sajtó, a rádió és a televízió	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	beszédművelő gyakorlatok, hangos olvasás, kommunikációs helyzetgyakorlatok, szövegelemzés	
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló ismerje a tömegkommunikáció főbb típusait, szerepüket. Legyen képes ismereteit a szabadidős tevékenységéhez kapcsolni.	

15. Szövegtípusok III.		<i>Óraszám: 5 óra</i>
<i>Cél</i>	A szövegértő olvasás és a fogalmazási készség fejlesztése. A fontosabb publicisztikai szövegtípusok megismerése.	
<i>Tartalom</i>	a) Az olvasónapló b) A hír, a kommentár, a tudósítás, az interjú, a riport c) A reklám és a hirdetés	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	szövegelemzési, szövegszerkesztési gyakorlatok, könyvtárhasználat	
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló tudjon olvasmányai alapján önállóan olvasónaplót készíteni. Ismerje fel és nevezze meg a hír, a kommentár, a tudósítás, az interjú, a riport és a hirdetés műfaji sajátosságait. Legyen képes ezeket az ismereteket a szövegalkotási gyakorlatokban megfelelően alkalmazni. Ismerje a reklámok nyelvi és nem nyelvi eszközeit.	

16. Könyv- és könyvtárhasználat		<i>Óraszám: 1 óra</i>
<i>Cél</i>	A katalógusok használatának a bemutatása.	
<i>Tartalom</i>	A katalógusok fajtái és szerepük	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	szövegértési, szövegelemzési gyakorlatok, könyvtárhasználat	
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló legyen képes a könyvtárban a katalógusszrendszert önállóan használni.	

17. Év végi ismétlés		<i>Óraszám: 2 óra</i>
<i>Cél</i>	A 8. osztályban elsajátított ismeretek ismétlése, rendszerezése.	
<i>Tartalom</i>	a) A mondatok b) A központozás c) A magyar nyelv eredete, típusa és tagolódása d) Fogalmazási tudnivalók	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	grammatikai elemzési, mondat szerkesztési, szövegelemzési és szövegszerkesztési gyakorlatok	
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló megfelelő szinten alkalmazza a 8. osztályos magyar nyelvi ismereteket.	

18. A nyelv és a nyelvhasználat		<i>Óraszám: 5 óra</i>
<i>Cél</i>	Az 1–8. osztályban tanult nyelvi és kommunikációs ismeretek ismétlése, rendszerezése és felmérése.	
<i>Tartalom</i>	a) A nyelvi szintek b) A fogalmazási műfajok c) A magyar helyesírás rendszere	
<i>Főbb tevékenységformák</i>	grammatikai, helyesírási, nyelvhelyességi, szövegelemzési, szövegszerkesztési gyakorlatok, könyvtárhasználat	
<i>A továbbhaladás feltételei</i>	A tanuló legyen birtokában az 1–8. osztály fontosabb grammatikai, helyesírási és nyelvhelyességi ismeretinek, megfelelően alkalmazza őket a fogalmazási gyakorlatokban.	

Az ellenőrzés és az értékelés formái a 8. évfolyamon:

írásbeli és szóbeli feleletek, írásbeli és szóbeli beszámolók, témazáró ellenőrző feladatlap, írásbeli és szóbeli szövegalkotás, az írásbeli fogalmazások szöveges értékelése, a kommunikációs helyzetgyakorlatok tanári és tanulói értékelése, kiselőadás, tollbamondás, helyesírási feladatlap, év végi felmérés stb.

8. évfolyam

A tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Témakör időkerete
év eleji ism.	2	2
kommunikáció	2	2
szövegtípusok	1	1
mondatfajták	7	7
alárendelő összetett mondatok	8	8
témazáró+jav.	2	2
mellérendelő összetett mondatok	5	5
témazáró+jav.	2	2
többszörösen összetett mondatok	3	3
helyesírás	4	4
témazáró + jav.	2	2
kommunikáció	1	1
szövegtípusok	5	5
a magyar nyelv története	5	5
témazáró	1	1
a magyar nyelv típusa	2	2
a magyar nyelv változatai	3	3

kommunikáció	1	1
szövegtípusok	5	5
témazáró	1	1
könyv-és könyvtárhasználat	1	1
év végi ism.	2	2
év végi felmérés	1	1
nyelv és nyelvhasználat	5	5
		HETI: 2 óra
		72 óra

HELYI TANTERV MAGYAR NYELV 9–12.

Célok és feladatok

Az anyanyelvi nevelés alapvető feladata a nyelv mint változó rendszer megismerése, illetve a nyelvi kompetencia fejlesztése annak érdekében, hogy a tanulók életkoruknak megfelelő szinten birtokolják a szóbeli és írásbeli kommunikáció eszköztárát, képessé váljanak azok funkcionális elemzésére, gyakorlati alkalmazására. Így segítve és megalapozva a tanulók önálló ismeretszerzését, tanulását, valamint a velük szoros összefüggésben levő differenciált gondolkodást, az élethosszig tartó tanulás képességét és igényét.

Az egyén folyamatosan fejlődő szövegértési és szövegalkotási tudása teszi lehetővé, hogy önállóan, illetve másokkal együttműködve képes legyen a verbális és nem verbális kommunikáció kódjainak, kapcsolatainak, tényezőinek azonosítására, tudatos alkalmazására, a különböző szövegek megértésére, elemzésére, kritikai feldolgozására. Mindezek birtokában alkalmassá válik a másodlagos, átvitt kifejezőmódból adódó jelentések felismerésére, reflexiójára és arra, hogy saját szövegek alkotása során maga is éljen velük. A szövegek önálló megalkotásában képes megfelelni a beszédhelyzetet, a hallgatóságot figyelembe vevő, az alkotói szándékból, az olvasók igényeiből, továbbá a különféle szövegműfajok normáiból fakadó erkölcsi, esztétikai és kulturális elvárásoknak.

Az anyanyelvi nevelés feladata, hogy tudatosítsa a diákokban: a nyelv változó, fejlődő rendszer, eszközszerű használata elengedhetetlen a világról való tudás megszerzéséhez és a hatékony kifejezőképesség fejlesztéséhez. A nyelvi rendszer nem értelmezhető a beszélőtől független létező jelenségként, a nyelvi jelentés a nyelv szóbeli és írásos működése során jön létre.

Az anyanyelvi nevelés feladata, hogy fejlessze a különféle formában megjelenő (szóbeli, nyomtatott, elektronikus stb.) szövegek megértését, alkotását, a helyzetnek megfelelő kifejezés képességét, a különféle szóbeli és írásos információk célirányos és kritikus használatát, kiválasztását, újrendezését. Feladata továbbá, hogy tudatosítsa és rendszerezze a korábban megszerzett tudást a nyelv társas, társadalmi szerepéről, a nyelv és gondolkodás viszonyáról, az anyanyelv jelenbeli és múltbeli változásairól, más nyelvekkel való azonosságairól és különbözőségeiről.

A középiskolát végzettektől elvárt nyelvi kultúra magában foglalja a beszédértés, a beszéd, a szövegértés és a szövegalkotás képességét és mindezek minőségi alkalmazását a

szóbeli és írásbeli megnyilatkozások különféle élethelyzeteiben. (Ideértve a hangzó és írott szövegek mellett az audiovizuális közlés és az információs társadalom különféle jelenségeinek ismeretét, megértését, készségszintű gyakorlati alkalmazását.)

A tantárgy azzal is számol, hogy az elektronikus információhordozók, a világháló térhódításának és napi használatának közegében működik. E kihívás ugyanis jelentősen alakítja az anyanyelvi kultúrát és hat az irodalomolvasás szellemi jelentőségére. A digitális kultúrát és a hatékony önálló tanulást egyaránt fejlesztik az önálló adatgyűjtés módszerei, a könyvtári szolgáltatások, katalógusok, bibliográfiák használata mellett az internet kínálta lehetőségek alkalmazása. A tantárgy kínálta lehetőség és feladat is egyúttal a megfelelő információk kiválasztása, rendszerezése, egyszerűbb bibliográfia, forrásjegyzék összeállítása, az információfeldolgozás, az idézés technikai szabályainak, etikai normáinak ismerete és alkalmazása. Így a magyar nyelv és irodalom kiemelt befogadó tantárgya a könyvtárhasználat tanításának.

A fogalmi rendszer

A magyar nyelv tantárgy révén közvetített tudás konstruálásában, a fogalmi műveltség felépítésében folyamatos tevékenység a fogalmi gondolkodás fejlesztése. tantárgy is – a témakörökhöz, témákhoz rendelt fogalmak közlésével – felépítette a maga sajátos fogalomrendszerét. E fogalomrendszerben azonosíthatjuk a kulcsfogalmakat, amelyek lehetővé teszik, illetve alapul szolgálnak a nyelvi jelenségek, tények, mintázatba rendezéséhez. A nyelvfelfogásával összhangban a tantárgya kulcsfogalmai a következők: nyelv, nyelvi rendszer, nyelvhasználat, magyar nyelv, kommunikáció, szóbeliség és írásbeliség, beszélő, szöveg, nyelvi norma, jelentés, stílus, nyelvi konstrukció

E kulcsfogalmakkal kapcsolatos tudás folyamatos bővítése és elmélyítése az értelmes tanulás egyik összetevője. Az egyedi fogalmi ismeretek, az egy-egy konkrét nyelvi, irodalmi témához kötődő fogalomhasználat jelentőségét is elsősorban az határozza meg, hogy elősegítik-e a kulcsfogalmak megértését, illetve megfelelő élmény- és ismeretanyagot biztosítanak-e az adaptív tudást hordozó kulcsfogalmak alkalmazni tudásához. A kulcsfogalmak tehát az adott ismeretrendszer fogalmi hálójának csomópontjait jelentik, amelyek sok más fogalommal kapcsolatba hozhatóak. A kulcsfogalmak más és más kontextusban szükségszerűen újra és újra megjelennek irodalmi alkotások, szövegek, nyelvi jelenségek, poétikai, nyelvtani és más ismeretek értelmezésekor. Képesek a tanulásban, a jelenségek leírásában először rendezetlen halmazként megjelenő konkrét fogalmakat, tényeket struktúrákká, fogalmi hálókká rendezni, így alkalmazásuk révén könnyebb értelmezni és befogadni az új információkat és tapasztalatokat is. Kulcsfogalomként jelöli meg a tanterv a szöveget is. A nyelvi-irodalmi képzésben a szöveg jelentésmezőjének gazdagságát jelzi a vele összefüggésben álló tantervi fogalmak sűrű hálózata (vö. pl. kontextuális jelentés, szövegmondat, témahálózat, szövegtípus, előre- és visszautalás, kohézió).

A tantárgy kulcsfogalmai tehát átfogó, a tanítási-tanulási folyamatban szükségszerűen ismétlődő fogalmak. E gazdag jelentésmezővel rendelkező fogalmak jellegüknél fogva, tartalmi összetevőik révén érintkeznek is egymással. A kulcsfogalmak természetesen fokozatosan telítődnek konkrét tartalmakkal, azaz fokozatosan épül fel az a fogalmi háló, ami végül is a fogalmi műveltségben ölthet testet. A fogalmi gondolkodás fejlesztésének természetesen nem a fogalmak definiálása a célja, hanem a megértés.

A tanulók értékelése

A magyar nyelvi és irodalmi műveltséget közvetítő órákon az értékelés alapjául az érvényben levő Nemzeti alaptanterv, illetve az adott kerettantervben, valamint a rá épülő iskolai programban megfogalmazott fejlesztési célok és feladatok szolgálnak. Az értékelés célja a tanuló előrehaladásának, illetve a tanári közvetítés módjainak (a tanítás, a kiemelt fejlesztési területek eredményességének) vizsgálata. A tantárgy rendkívül változatos tanári közvetítésmódot, illetve tanulói tevékenységformákat tesz lehetővé, így a tanári értékelés eljárásai is változatosak, többféle szempontot ötvözőek lehetnek. A kerettantervben a továbbhaladás feltételei című fejezet évfolyamonként közli azokat a kiemelt képességeket, amelyekben a diákoknak fejlődést kell elérniük. A továbbhaladás feltételeiben megfogalmazottak azonban nem a minimumkövetelményt tartalmazzák, semmiképpen sem azonosak az elégséges/elégtelen határok megvonásával. A továbbhaladás feltételei elsősorban a legfőbb fejlesztési-képzési feladatok teljesülése révén elvárható teljesítményeket nevezik meg. Tájékoztatásul szolgálhatnak arra, hogy amíg a tanulócsoporthoz ezeket a követelményeket nem tudja teljesíteni, addig a szabadon tervezhető 10%-os keret terhére ne új anyagot tervezzen a szaktanár, hanem ezek gyakorlását akár az egész osztálynak, akár differenciáltan a valamelyik feltételben elmaradt tanulóknak.

Az értékelési alkalmak (pl. évközi dolgozatok, projektmunkák, szóbeli prezentációk) megtervezése, az értékelt teljesítmények jellegének, valamint az értékelési kritériumoknak a világos, egyértelmű, következetes közlése a tanár feladata.

Az értékelés jellegét, tartalmi kritériumait alapvetően meghatározza, hogy fejlesztő vagy szummatív (összegző, egy-egy folyamatot lezáró) típusú értékelésről van-e szó. A tanárnak a tanulók évközi munkáját folyamatosan figyelemmel kell kísérnie. E folyamatos értékelői magatartás egyik lehetősége a fejlesztő értékelés, amely ígéretes eljárás a tanulók motiválására, önismeretük, feladattudatuk erősítésére. A fejlesztő értékelés általában személyre szóló, ugyanakkor tárgyyszerű, hiszen az adott tanulói teljesítmény konkrét összetevőre (erényei, hiányosságaira, a továbblépés lehetőségire) összpontosít. Formája gyakran szóbeli kommentár, a tanuló teljesítményeihez fűzött írásos megjegyzés. „Üzenete” tehát nem a minősítés, hanem a tanuló fejlődésének segítése. Hatásának érvényesülésében fontos a következetes, érzelmileg elfogadó, bátorító tanári hozzáállás.

Az értékelés főbb szempontjai

A tanuló milyen mértékben értette meg és sajátította el a tananyag tartalmakat (pl. ismereteket, fogalmakat, összefüggéseket, szövegfeldolgozási eljárásokat, memoriterek, nyelvi normákat).

Mennyire funkcionálisan, illetve mennyire önállóan tudja a fent részletezett tananyag tartalmakat alkalmazni feladathelyzetben, problémamegoldásban, kérdésfeltevésben, érvelés során, reflexió megfogalmazásában, állásfoglalás kialakításában

Mennyire és milyen minőségben képes önálló kifejtésre (pl. a tanult, megértett fogalmak indokolt, önálló használatára; különféle elemzési, értelmezési eljárások alkalmazására; következtések, értelmezések indoklására; érvek felkutatására és rendszerezésére; véleményének megfogalmazására szóban és írásban, különböző műfajokban (pl. hozzászólás, kiselőadás, kommentár, elemzés, magyarázat, kifejtés, értekezés).

Milyen mértékben és hogyan vesz részt a közös tanulási folyamatban (csoportmunkában, projektmunkában, múzeumi és könyvtári órákon, közös értékelésben, vitákban, értelmezésekben, drámajátékban)

A feladathelyzettel és magával a feladattal összhangban lévő konkrét értékelési kritériumok (pl. a tartalmi kifejtés minősége, megfelelő szókinccs, szóhasználat, világos

szerkezet, helytálló megállapítás, helyesírás, szöveghű előadás) megállapítása és előzetes közlése általában növeli a követelmények elfogadását, így az értékelés hitelességét is.

A tanulói teljesítmények értékelésének lehetőségei

A tanulók teljesítményének osztályzattal történő értékelése a tanórai tanulói tevékenységek szóbeli és írásbeli értékelése alapján történhet, így például:

- szövegek, jelenségek, problémák írásbeli vagy szóbeli kifejtése, értelmezése adott témakörben adott vagy önállóan választott szempont alapján;
- írásbeli vagy szóbeli beszámoló (olvasónapló, műsorrészlet) egy-egy témakörben a megadott szempontok, vagy önálló gyűjtés alapján;
- kiselőadás, önálló anyaggyűjtés előadása (adott és/vagy a tanuló által választott szempontokkal, adott időkeretben);
- szituációs játékok (történetek, jelenetek, improvizációk) eljátszása;
- vitaszituációkban való részvétel;

- tematikus, témazáró feladatsorok, amelyek átfogó ismeretekre és képességekre irányulnak, a minősítés és a tanári folyamat kontrollja céljából;
- projektmunkában való részvétel (egyéni vagy csoportos) szóbeli, írásbeli értékelése;
- belső és külső vizsgák, amelyek a művelődési anyag súlyponti szempontjait és követelményrendszerét mérik, az ellenőrzés, a minősítés és a tanítási kontroll céljából.

A tanári értékelés mellett a középiskolában más hatékony formák is érvényesíthetőek, így a tanulók önértékelése (pl. a saját kiselőadásáé, fogalmazásáé). A diáktársak is felléphetnek az értékelő szerepében: pl. a disputa-programban, szituációs játékok, kifejező szövegmondás értékelésében.

9–10. évfolyam

A magyar nyelvi tanulmányok, a nyelvvel és a nyelv megismerésével kapcsolatos tevékenységek célja a tanulók szövegértési technikáinak, szókincsének, befogadói érzékenységének, fogalomértésének és fogalomhasználatának bővítése, fejlesztése. Kiemelt cél továbbá az anyanyelvű írásbeliség normáinak alkalmazása, olvasható írás, biztos, problémaérzékeny helyesírás. Elvárt az olvasási és szövegértési képességek folyamatos differenciálása és mélyítése; az értő hangos és néma olvasás, amely magában foglalja a különféle nyelvi szintek jelenségeinek felismerését, azonosítását, jelentésadó és jelentésmódosító szerepükre való reflexiót, a megértés szóbeli és írásbeli alkalmazását az elemi feladatmegoldástól a beszélgetésen át az önálló írásműig. Az anyanyelvi képzés kiemelt területe különféle hosszúságú, bonyolultságú, műfajú, rendeltetésű (pl. szépirodalmi, dokumentum- és ismeretterjesztő) különféle hordozókon közzétett szövegek olvasása, illetve megértésének, értelmezésének fejlesztése. A szövegalkotási képesség fejlesztésével összefüggő, azt megelőző, illetve kísérő feladat az önálló jegyzet és vázlatkészítés fejlesztése, az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját vélemény megfogalmaztatása szóban és írásban.

A kulturált nyelvi magatartás kialakítása feltételezi az önkifejezéshez és a társas-társadalmi párbeszédhez szükséges szóbeli nyelvi képességek fejlesztését. Átfogó cél a

beszédpartnerekhez alkalmazkodó, a beszédhelyzetnek megfelelő nyelvi magatartás kialakítása, hangzó szövegek verbális és nem verbális kódjainak megértése és értelmezése, a hangzó szöveg különféle kommunikációs helyzetekben, beszédszándékokkal és célokkal, a beszédpartnerek kommunikációs szándékának, nem nyelvi jeleinek felismerése, azonosítása.

Elvárt feladat a mai magyar nyelv árnyalt és igényes használatához szükséges nyelvi, nyelvtani ismeret továbbépítése, fejlesztése; felkészítés a nyelvtani ismeretek önálló alkalmazására a nyelvi-nyelvhasználati jelenségek megközelítésében. Cél az önálló kézikönyvhasználat mellett a biztos helyesírású szövegek megírása. A nyelvi tudatosság fejlesztésének része, hogy a tanuló képessé váljon szövegformálási, szövegszerkesztési és helyesírási problémák megnevezésére a hibák önálló javítására.

A magyar nyelvi fejlesztés és ismeretanyag tartalmazza szakmai-tudományos, publicisztikai, közéleti, szépirodalmi szövegek földolgozását, értelmezését, értékelését jelentéstani és stilisztikai szempontok érvényesítésével (pl. szinonimitás, többértelműség, konkrét és átvitt jelentés; szóképek, alakzatok, hangszimbólumok, jóhangzás). A szövegek feldolgozásának célja az analízis, jelentésfeltáró és a szöveget egybelátó (holisztikus) szövegelemzési eljárások alkalmazása, a fent mondottakkal egybehangzóan szakmai-tudományos, ismeretterjesztő, publicisztikai, közéleti szövegek jelentésének értelmezésében. Cél a szövegelemzés már ismert módszereinek gazdagítása a stilisztikai és szövegtani ismeretek alkalmazásával. E tevékenységekhez járul a szöveg vizuális összetevőinek értelmezése különféle digitális, informatikai alapú műfajokban. A szövegértés fejlesztése eljut oda, hogy a tanuló kritikai és kreatív olvasással képes szakmai-tudományos, publicisztikai – írott, audiovizuális, digitális környezetben megjelenő – szövegek, metaforikus, metonimikus jelentésének feltárására, értelmezésére, manipulációs szándékok, technikák felfedezésére, szépirodalmi, szakmai, publicisztikai szóbeli és írásos szövegek értékelésében a szerkezeti és stílusi egység, a vizuális megformáltság, a kifejtettség és információs gazdagság fölismerésére, értékelésére. Ismeri hivatalos írásművek (meghatalmazás, elismervény, jegyzőkönyv, szakmai önéletrajz) jellemzőit, és képes önálló (kézi és digitális) szövegalkotásra e műfajokban. Képes a konnotatív jelentések felfedezésével a szépirodalmi művek üzenetének teljesebb megértésére.

Magyar nyelv 9.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegértés, szövegalkotás	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A tanult szóbeli, írott és elektronikus szövegtípusok és jellemzőik. Olvasási stratégiák és azok adekvát alkalmazása különböző típusú és műfajú szövegek feldolgozásában, nyomtatott és elektronikus adathordozókon. A szöveg információinak és gondolatainak értelmezése és értékelése. A szövegalkotás lépései, az anyaggyűjtés technikák.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanult szóbeli, írott és elektronikus szövegtípusok és jellemzőik. Olvasási stratégiák és azok adekvát alkalmazása különböző típusú és műfajú szövegek feldolgozásában, nyomtatott és elektronikus	

	adathordozókon. A szöveg információinak és gondolatainak értelmezése és értékelése. A szövegalkotás lépései, az anyaggyűjtés technikák.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanész-közök
<p>Hatékony jegyzetelési és vázlatírási technikák megismerése, adekvát alkalmazásuk.</p> <p>Az anyaggyűjtés módjai írott és nem írott források felhasználásával, az idézés szabályai.</p> <p>Önálló, több forrástípusra is kitérő könyvtári anyaggyűjtés (katalógus- és adatbázis-használat, forráskiválasztás, visszakeresést biztosító jegyzetelés) és az információknak a feladatnak megfelelő alkotó és etikus felhasználása. Pontos forrásmegjelölés.</p>	<p>tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, tanulói tevékenység szervezése, pár- és csoportmunka, szemléltetés, írószeminárium, gyakorlás, megbeszélés, verbális értékelés.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> vázlatírás.</p> <p><i>Valamennyi tantárgy:</i> vázlatírás, jegyzetelés.</p> <p><i>Informatika:</i> információkezelés, forrásfelhasználás, hivatkozás, szöveges adatbázis, az internethasználat jogi, etikai kérdései.</p>	<p>internetes hozzáférés,</p> <p>hivatalos dokumentumok, internetes szövegek</p> <p>esszék, értekezések szövegei</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kommunikáció, tömegkommunikáció	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Mindennapi kommunikációs helyzetekben való megnyilvánulás, törekvés az érthető, kifejező beszédre. A beszéd zenei eszközei, nem verbális kommunikáció. Szóbeli szövegek megértése, reprodukálása, utasítások megfelelő követése, a kommunikációs partner szóbeli közlésének megértése. Az alapvető kommunikációs kapcsolatfelvételi formák ismerete és alkalmazása: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérés stb.	
További feltételek	<p>Személyi: magyar szakos tanár</p> <p>Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítövászon vagy interaktív tábla, digitális tananyag</p>	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallott szöveg megértésének fejlesztése (üzenet, szándék, hatás). A szövegértési és szövegalkotási készségek fejlesztése annak érdekében, hogy önállóan, illetve másokkal együttműködve a tanuló képes legyen a verbális és nem verbális kommunikáció kódjainak, kapcsolatainak, tényezőinek azonosítására, tudatos alkalmazására, a különböző szövegek megértésére, elemzésére, illetve kritikai feldolgozására a kommunikációs helyzet tér, idő és résztvevői szerepeinek (kontextus) megfelelően.
---	--

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanész- közök
<p>A különféle kommunikációs helyzetekben elhangzó üzenetek céljának dekódolása, az üzenetek manipulatív szándékának felismerése.</p> <p>A személyközi kommunikációs helyzetek megfigyelése, a kommunikáció folyamatának elemzése a tanult szakkifejezések alkalmazásával.</p> <p>A kommunikáció típusainak, jellemzőinek megismerése: személyes, csoportos, nyilvános és tömegkommunikáció.</p> <p>A tömegkommunikáció jellemzői, funkciói, megjelenési formái, nyelvi és képi kifejezési formái.</p> <p>Néhány tömegkommunikációs műfaj megismerése.</p> <p>Az új „szóbeliség” (skype, chat) jelenségei és jellemzői.</p>	<p>tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a média társadalmi hatása.</p> <p><i>Etika:</i> fogyasztói társadalom.</p> <p><i>Mozgókép-kultúra és médiaismeret:</i> médiatudatos-ság.</p>	<p>internetes hozzáférés, képanyag a testbeszédhez,</p> <p>tömegkommunikációs dokumentumok, képek, filmrészletek,</p> <p>részletek különböző médiumfajokból</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Kommunikáció, kommunikációs tényező (adó, vevő, kód, csatorna, üzenet, kapcsolat, kontextus, a világról való tudás).</p> <p>Kommunikációs cél és funkció (tájékoztató, felhívó, kifejező, metanyelvi, esztétikai szerep, kapcsolatfelvétel, -fenntartás, -zárás), nem nyelvi jel (tekintet, mimika, gesztus, testtartás, térköz, emblémák).</p> <p>Tömegkommunikáció. Tájékoztató műfaj (hír, közlemény, tudósítás, riport, interjú). Véleményközlő műfaj (kommentár, glossza, jegyzet, olvasói levél, ismertetés, ajánlás).</p>		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvi szintek, a nyelv grammatikai jellemzői	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Hangtani, alaktani, szótani, szó szerkezetű és mondatnyi ismeretek és azok megfelelő használata az írott és szóbeli szövegalkotás folyamatában	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	

	Tárgyi: projektor, laptop, vetítövászón vagy interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi szintek elemző áttekintése révén az analitikus gondolkodás, a nyelvi tudatosság fejlesztése. A nyelvi elemek értő, elemző használatának fejlesztése. A mondat szó szerinti és pragmatikai jelentésének felismertetése, az elsődleges és másodlagos jelentés megkülönböztetése.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
<p>Hangtani ismeretek: a magyar hangállomány ismerete, magánhangzók és mássalhangzók rendszere, a hangok alapvető képzési, ejtési jellemzői.</p> <p>A hangkapcsolódási szabályosságok típusai és a helyesírás összefüggése.</p> <p>A magyar hangrendszer nyelvjárási eltéréseinek megfigyelése, valamint egy tanult idegen nyelvi hangrendszerrel történő összehasonlítás.</p> <p>Alaktani sajátosságok: a szótó, a szóelemek szerepe és funkciója, kapcsolódási szabályaik.</p> <p>A szavak szófaji rendszerbe sorolásának kritériumai, hagyományai, egy lehetséges szófaji rendszer megismerése.</p> <p>A szó szerkezet fogalma, a szintagmák típusai, szerepük a mondat felépítésében, mondatbeli viszonyaik, a vonzatok.</p> <p>A mondatrészek fogalma, fajtái, felismerésük mondatban, helyes használatuk a mondatok felépítésében.</p> <p>A mondat fogalma, a mondat szerkesztettség és mondatfajta szerinti típusai, az egyszerű és összetett mondatok típusainak felismerése, elemzése, a helyes mondatszerkesztés a gyakorlatban.</p> <p>A magyar nyelv szerkezetének összehasonlítása a tanult idegen nyelv hangtanával, alaktani szerkezetével, szóalkotási módjaival, mondatszerkezetével.</p> <p>A nyelvi szintek elemkészletéről, rendszeréről tanultak fogalmi szintű megnevezése, rendszerező áttekintése.</p>	<p>Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulói tevékenység-szervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, gyakorlás, megbeszélés, verbális értékelés.</p>	<p><i>Idegen nyelvek:</i> a tanult idegen nyelv hangtana, alaktani szerkezete, szóalkotási módjai, mondatszerkezete.</p>	<p>egynyelvű szótárak</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Hang, fonéma, hangtörvény, szóelem (morféma): szabad és kötött morféma, szótő, képző, jel, rag.</p> <p>Szófaj: alapszófaj, viszonyzó, mondatszó.</p> <p>Szószerkezet (szintagma): alárendelő, mellérendelő szintagma.</p> <p>Mondatrész: alany, állítmány, tárgy, határozó, jelző. Vonzat.</p> <p>Mondat, a mondat szerkesztettsége, mondatfajta; egyszerű mondat, összetett mondat</p>
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegértés, szövegalkotás			Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	A tanult szóbeli, írott és elektronikus szövegtípusok és jellemzőik. Olvasási stratégiák és azok adekvát alkalmazása különböző típusú és műfajú szövegek feldolgozásában, nyomtatott és elektronikus adathordozókon. A szöveg információinak és gondolatainak értelmezése és értékelése. A szövegalkotás lépései, az anyaggyűjtés technikák.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanult szóbeli, írott és elektronikus szövegtípusok és jellemzőik. Olvasási stratégiák és azok adekvát alkalmazása különböző típusú és műfajú szövegek feldolgozásában, nyomtatott és elektronikus adathordozókon. A szöveg információinak és gondolatainak értelmezése és értékelése. A szövegalkotás lépései, az anyaggyűjtés technikák.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanész- közök	
Az esszé típusai, jellemzői, az esszéírás folyamata.	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, tanulói tevékenység szervezése, pár- és csoportmunka, szemléltetés, írószeminárium adott irodalmi témában, gyakorlás, megbeszélés, verbális értékelés.	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> esszéírás.</p> <p><i>Valamennyi tantárgy:</i> vázlatírás, jegyzetelés.</p> <p><i>Informatika:</i> információkezelés, forrásfelhasználás, hivatkozás, szöveges adatbázis, az</p>	<p>internetes hozzáférés,</p> <p>hivatalos dokumentumok, internetes szövegek</p> <p>esszék, értekezések szövegei</p>	

		internethasználat jogi, etikai kérdései.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	esszé		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírási ismeretek		Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Helyesírási alapelvek felismerése, használata, írásjelek adekvát használata, helyesírási szótárak ismerete és használata a gyakorlatban.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár		
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon, laptop vagy interaktív tábla, digitális tananyag		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi normaérzék, a normakövető írás fejlesztése. A helyesírás rendszerszerűségének megismertetése. A hibajavítási képesség és az önkorrektúra fejlesztése.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
<p>A helyesírás alapelvei, megismert főbb szabályszerűségei.</p> <p>A szöveg központozásának szabályai, használata, az írásjelek funkciója.</p> <p>Szövegelemzési gyakorlatok a központozás szerepének tanulmányozására.</p> <p>Helyesírási gyakorlatok az egybe- és különírás, a gyakoribb tulajdonnevek írására stb.</p> <p>Idegen szavak helyesírása, a latin betűs szavak átírása.</p> <p>Helyesírási szótárak, elektronikus helyesírás-ellenőrző programok szerkezetének és működésének megismerése, használatuk az iskolai és a mindennapi szövegalkotásban.</p> <p>Az internetes szövegek eltérő helyesírásának, jelhasználatának funkciója.</p> <p>A normától való eltérés stilisztikai hatásának felismerése, értelmezése.</p>	<p>Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységek szervezése, pármunka, csoportmunka, nyelvi elemzés, gyakorlás, megbeszélés, verbális értékelés.</p>	<p><i>Minden tantárgy:</i> helyesírás.</p> <p><i>Informatika:</i> helyesírás-ellenőrző programok ismerete, használata.</p>	<p>helyesírási szótárak</p> <p>internetes hozzáférés</p> <p>helyesírás-ellenőrző programok</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak	Helyesírási alapelv, nyelvi norma.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A szöveg			órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A szövegértési és szövegalkotási képesség megfelelő szintje: szövegértési, szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása, szintézis, szelektív olvasás stb.) alkalmazása különféle megjelenésű és típusú szövegeken. Elbeszélő, magyarázó, dokumentum típusú szövegek kommunikációs funkcióinak, fő jellemzőinek ismerete. Beszélte és írott nyelvi, továbbá internetes szövegek eltéréseinek azonosítása. Rendszeres könyv- és könyvtárhasználat.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla, digitális tananyagok			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegszervező erők megismertetése és alkalmazása a gyakorlatban. A szöveg általános szerkezetének, a szövegértélem összetevőinek megfigyelési és értelmezési képességének fejlesztése a legjellemzőbb szövegtípusokon. A valamilyen szempontból egymással összefüggő szövegek közötti értelemhálózat felismertetése. A szövegelemző képességek fejlesztése: a szövegfeldolgozás módjainak gyakorlása a feladatnak megfelelő leghatékonyabb olvasástípus alkalmazásával.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
<p>A szöveg fogalma, jellemzőinek megfigyelése, megnevezése, rendszerezése.</p> <p>A szóbeliség és az írásbeliség hatása a szövegformálásra. A szóbeli és írott szövegek szerepe, eltérő jegyei. A szövegfonetikai eszközök és az írásjegyek szövegértelmező szerepe.</p> <p>A szöveg szerkezete: a szöveg és a mondat viszonya, szövegegységek.</p> <p>A szövegértélem összetevői: pragmatikai,</p>	<p>Fogalommagyarázat, megbeszélés, vita, szövegértelmezés, szövegalkotás adott műfajokban és kritériumokkal, dramatikus játék vezetése, pármunka, csoportmunka szervezése.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a forrásszövegek típusai.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> az idegen</p>	<p>szöveg-dokumentáció</p> <p>(pl. szövegtípusok),</p> <p>internetes hozzáférés</p>	

<p>jelentésbeli és nyelvtani szintje.</p> <p>Az írott és internetes szövegek összehasonlítása, az eltérő és azonos jegyek megfigyelése, megnevezése. Szövegek összefüggése, értelemhálózata; intertextualitás.</p>		<p>nyelvi szöveg/ek kultúrafüggő felépítése.</p> <p><i>Biológia-egészségtan ; fizika; kémia; földrajz: a természet-tudományos ismeret-terjesztő szövegek témahálózat aszókincese, felépítése.</i></p>	<p>(elektronikus média)</p>
--	--	---	-----------------------------

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Szöveg, szövegösszefüggés, beszédhelyzet.</p> <p>Szövegmondat, bekezdés, tömb, szakasz.</p> <p>Szövegkohézió (témahálózat, téma-réma, szövegtopik, szövegfókusz, kulcsszó, cím).</p> <p>Szövegpragmatika (szövegvilág, nézőpont, fogalmi séma, tudáskeret, forgatókönyv).</p> <p>Nyelvtani (szintaktikai) tényező (kötőszó, névmás, névelő, határozószó, előre- és visszautalás, deixis, egyeztetés).</p> <p>Szövegfonetika (hangsúly, hanglejtés, hangerő, szünet, beszédtempó).</p>
---------------------------------------	--

<p>9. ÉVFOLYAM</p>		
<p>Tematikai egység rövid címe:</p>	<p>Kerettantervi óraszám:</p>	<p>Témakör időkerete:</p>
<p>szövegértés, szövegalkotás</p>	<p>4 óra</p>	<p>4 óra</p>
<p>kommunikáció</p>	<p>4 óra</p>	<p>4 óra</p>

nyelvi szintek	10 óra	10 óra
szövegértés, szövegalkotás	3 óra	3 óra
helyesírás	7 óra	7 óra
a szöveg	8 óra	8 óra
		36 óra, heti 1 óra

A továbblépés feltételei:

A tanuló ismerje:

Kommunikáció, kommunikációs tényező (adó, vevő, kód, csatorna, üzenet, kapcsolat, kontextus, a világról való tudás) szakkifejezéseket.

Kommunikációs cél és funkció (tájékoztató, felhívó, kifejező, metanyelvi, esztétikai szerep, kapcsolatfelvétel, -fenntartás, -zárás), nem nyelvi jel (tekintet, mimika, gesztus, testtartás, térköz, emblémák) a nonverbális jelek típusait.

Tömegkommunikáció. Tájékoztató műfaj (hír, közlemény, tudósítás, riport, interjú). Véleményközlő műfaj (kommentár, glossza, jegyzet, olvasói levél, ismertetés, ajánlás) tudjon írni ezekben a műfajokban.

Ismerje és alkalmazza az alábbi fogalmakat:

hang, fonéma, hangtörvény

Tudja a szavakat elemeire bontani:

szóelem (morféma): szabad és kötött morféma, szótő, képző, jel, rag

Csoportosítsa és ismerje fel a szófajokat:

szófaj: alapszófaj, viszonszó, mondatszó.

Ismerje fel a szintagmák fajtáit:

szó szerkezet (szintagma): alárendelő, mellérendelő szintagma.

Tudja elemezni az egyszerű mondatokat:

mondatrész: alany, állítmány, tárgy, határozó, jelző. Vonzat.

Mondat, a mondat szerkesztettsége, mondatfajta; egyszerű mondat, összetett mondat

Helyesírási alapelv, nyelvi norma

Ismerje a szövegtan alapvető fogalmait:

Szöveg, szövegösszefüggés, beszédhelyzet.

Szövegmondat, bekezdés, tömb, szakasz.

Szövegkohézió (témahálózat, téma-réma, szövegtopik, szövegfókusz, kulcsszó, cím).

Szövegpragmatika (szövegvilág, nézőpont, fogalmi séma, tudáskeret, forgatókönyv).

Nyelvtani (szintaktikai) tényező (kötőszó, névmás, névelő, határozószó, előre- és visszautalás, deixis, egyeztetés).

Szövegfonetika (hangsúly, hanglejtés, hangerő, szünet, beszédtempó).

Magyar nyelv 10.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kommunikáció, tömegkommunikáció (gyakorlatok)			Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Mindennapi kommunikációs helyzetekben való megnyilvánulás, törekvés az érthető, kifejező beszédre. A beszéd zenei eszközei, nem verbális kommunikáció. Szóbeli szövegek megértése, reprodukálása, utasítások megfelelő követése, a kommunikációs partner szóbeli közlésének megértése. Az alapvető kommunikációs kapcsolatfelvételi formák ismerete és alkalmazása: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérdés stb.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla, digitális tananyag			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallott szöveg megértésének fejlesztése (üzenet, szándék, hatás). A szövegértési és szövegalkotási készségek fejlesztése annak érdekében, hogy önállóan, illetve másokkal együttműködve a tanuló képes legyen a verbális és nem verbális kommunikáció kódjainak, kapcsolatainak, tényezőinek azonosítására, tudatos alkalmazására, a különböző szövegek megértésére, elemzésére, illetve kritikai feldolgozására a kommunikációs helyzet tér, idő és résztvevői szerepeinek (kontextus) megfelelően.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanész- közök	
<p>A beszédhelyzetnek megfelelő adekvát nyelvhasználat: szövegszerkesztés élőszóban, szó- és beszédfordulatok, kommunikációs helyzetek a kommunikációs helyzet tér, idő és résztvevői szerepek (kontextus) megfigyelése.</p> <p>A kommunikációt kísérő nem nyelvi jelek lehetőségeinek és korlátainak megtapasztalása: az élőszó zenei kifejezőeszközei, nonverbális kommunikáció.</p> <p>A testbeszéd, a térközszabályozás szerepének ismerete, tudatos alkalmazása különféle kommunikációs helyzetekben; dekódolása a hétköznapi kommunikációs helyzetekben és a tömegkommunikációban.</p> <p>A különféle kommunikációs helyzetekben elhangzó üzenetek céljának dekódolása, az üzenetek manipulatív szándékának felismerése.</p>	<p>Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a média társadalmi hatása.</p> <p><i>Etika:</i> fogyasztói társadalom.</p> <p><i>Mozgókép-kultúra és médiaismeret:</i> médiatudatosság.</p>	<p>internetes hozzáférés, képanyag a testbeszédhez,</p> <p>tömegkommunikációs dokumentumok, képek, filmrészletek, részletek</p> <p>különböző médiumfajokból</p>	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kommunikáció, kommunikációs tényező (adó, vevő, kód, csatorna, üzenet, kapcsolat, kontextus, a világról való tudás). Kommunikációs cél és funkció (tájékoztató, felhívó, kifejező, metanyelvi, esztétikai szerep, kapcsolatfelvétel, -fenntartás, -zárás), nem nyelvi jel (tekintet, mimika, gesztus, testtartás, térköz, emblémák),
--------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A szöveg	Órakeret 6 óra	
Előzetes tudás	A szövegértési és szövegalkotási képesség megfelelő szintje: szövegértési, szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása, szintézis, szelektív olvasás stb.) alkalmazása különféle megjelenésű és típusú szövegeken. Elbeszélő, magyarázó, dokumentum típusú szövegek kommunikációs funkcióinak, fő jellemzőinek ismerete. Beszélt és írott nyelvi, továbbá internetes szövegek eltéréseinek azonosítása. Rendszeres könyv- és könyvtárhasználat.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla, digitális tananyagok		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegszervező erők megismertetése és alkalmazása a gyakorlatban. A szöveg általános szerkezetének, a szövegértelem összetevőinek megfigyelési és értelmezési képességének fejlesztése a legjellemzőbb szövegtípusokon. A valamilyen szempontból egymással összefüggő szövegek közötti értelemhálózat felismertetése. A szövegelemző képességek fejlesztése: a szövegfeldolgozás módjainak gyakorlása a feladatnak megfelelő leghatékonyabb olvasástípus alkalmazásával.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Szövegtípusok jellemzői megjelenés, műfajok és nyelvhasználati szinterek szerint. A szóbeliség és az írásbeliség hatása a szövegformálásra. A legjellegzetesebb szövegtípusok: a beszélt nyelvi társalgási és az írott monologikus szövegek. A szóbeli és írott szövegek szerepe, minősége, eltérő jegyei. A szövegfonetikai eszközök és az írásjegyek szövegértelmező szerepe. Szövegköziség, az internetes szövegek jellemzői. A szövegtípusok általános jellemzőinek felismertetése, az írott és internetes	Fogalommagyarázat, megbeszélés, vita, szövegértelmezés, szövegalkotás adott műfajokban és kritériumokkal, dramatikus játék vezetése, pármunka, csoportmunka szervezése.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a forrásszövegek típusai. <i>Idegen nyelvek:</i> az idegen nyelvi szöveg/ek kultúrafüggő felépítése. <i>Biológia-egészségtan;</i>	szöveg-dokumentáció (pl. szövegtípusok), internetes hozzáférés (elektronikus média)

<p>szövegek összehasonlítása, az eltérő és azonos jegyek megfigyelése és megnevezése.</p> <p>Az internetes adatkeresés, szöveghálók, az intertextualitás kezelése, a különböző forrásokból származó adatok megbízhatóságának és használhatóságának kérdései.</p> <p>A különböző forrásból származó információk megadott szempontok szerint való összehasonlítása, megvitatása, kritikai következtetés levonása.</p> <p>Szövegek összefüggése, értelemhálózata.</p> <p>A szövegértés, szövegfeldolgozás technikája, olvasási típusok és stratégiák.</p>		<p><i>fizika;</i> <i>kémia;</i> <i>földrajz:</i> a természet-tudományos ismeret-terjesztő szövegek témahálózata szókinccse, felépítése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Intertextualitás.</p> <p>Szövegtípus (monologikus, dialogikus és polilogikus; beszélt, írott, elektronikus; spontán, tervezett).</p> <p>Szövegműfaj (elbeszélő, leíró, érvelő).</p> <p>Nyelvhasználati szinterek szerinti szövegtípus (mindennapi, közéleti és hivatalos, tudományos, sajtó és média, szépirodalmi).</p> <p>Szövegfonetika (hangsúly, hanglejtés, hangerő, szünet, beszédtempó).</p>		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegértés, szövegalkotás			Órakeret 7 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A tanult szóbeli, írott és elektronikus szövegtípusok és jellemzőik. Olvasási stratégiák és azok adekvát alkalmazása különböző típusú és műfajú szövegek feldolgozásában, nyomtatott és elektronikus adathordozókon. A szöveg információinak és gondolatainak értelmezése és értékelése. A szövegalkotás lépései, az anyaggyűjtés technikák.</p>			
<p>További feltételek</p>	<p>Személyi: magyar szakos tanár</p> <p>Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla</p>			
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A tanult szóbeli, írott és elektronikus szövegtípusok és jellemzőik. Olvasási stratégiák és azok adekvát alkalmazása különböző típusú és műfajú szövegek feldolgozásában, nyomtatott és elektronikus adathordozókon. A szöveg információinak és gondolatainak értelmezése és értékelése. A szövegalkotás lépései, az anyaggyűjtés technikák.</p>			
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	<p>Tanészaközök</p>	
<p>Önálló szövegfeldolgozás a szövegbefogadás céljának megfelelő</p>	<p>Tanári magyarázat, fogalommagyarázat,</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és</i></p>	<p>internetes hozzáférés,</p>	

<p>olvasási stratégia és szövegfeldolgozási mód megválasztásával. A szöveg és kép összefüggése.</p> <p>Különböző magánjellegű és hivatalos szövegek szerkezetének, jellemzőinek megismerése, hivatalos szövegek alkotásának képessége.</p> <p>Szövegátalakító gyakorlatok szempontváltással, a kommunikációs célnak megfelelően: adott szempontok és terjedelem szerinti szövegtömörítés, szövegbővítés.</p> <p>A tanulmány, az értekezés jellemzői, kidolgozásának állomásai.</p> <p>Néhány, gyakoribb internetes szöveg szerkezetének, megjelenésének, közlési szándékának megfigyelése, a tapasztalatok felhasználása a szövegbefogadásakor, az internetes szövegek nyilvánosságának kérdése, etikája.</p> <p>Internetes szövegalkotási gyakorlatok (pl. szöveges adatbázis, forrásjegyzék összeállítása, fórum, blogbejegyzés írása).</p>	<p>modellezés, tanulói tevékenység szervezése, pár- és csoportmunka, szemléltetés, írószeminárium, gyakorlás, megbeszélés, verbális értékelés.</p>	<p><i>állampolgári ismeretek:</i> esszéírás.</p> <p><i>Valamennyi tantárgy:</i> vázlatírás, jegyzetelés.</p> <p><i>Informatika:</i> információkezelés, forrásfelhasználás, hivatkozás, szöveges adatbázis, az internethasználat jogi, etikai kérdései.</p>	<p>hivatalos dokumentumok, internetes szövegek</p> <p>esszék, értekezések szövegei</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak	hivatalos levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, meghatalmazás, elismervény, értekezés, tanulmány.		

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Helyesírási ismeretek		Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	A helyesírás alapelvei, megismert főbb szabályszerűségei. A szöveg központosításának szabályai, használata, az írásjelek funkciója. Az egybe- és különírás szabályai, a gyakoribb tulajdonnevek írásmódja. hatásának felismerése, értelmezése		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla, digitális tananyag		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi normaérzék, a normakövető írás fejlesztése. A helyesírás rendszerszerűségének megismertetése. A hibajavítási képesség és az önkorrekciónak fejlesztése.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési-és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Az internetes szövegek eltérő helyesírásának, jelhasználatának funkciója. A normától való eltérés stilisztikai hatásának felismerése, értelmezése.	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, tanulói tevékenység szervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, megbeszélés,	<i>Minden tantárgy:</i> helyesírás. <i>Informatika:</i> helyesírás-ellenőrző programok ismerete,	helyesírási szótárak internetes hozzáférés helyesírás-ellenőrző

	verbális értékelés	használata	programok
Kulcsfogalmak/ fogalmak	nyelvi norma		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Stilisztikai alapismeretek	Órakeret 10 óra	
Előzetes tudás	Befogadói és műelemzési tapasztalatok, alapvető szóképek és alakzatok, nyelvi játékok, kreatív írás. Stílusregiszterek, nyelvi magatartás, nyelvi norma		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár		
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop vagy interaktív tábla, digitális tananyag		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Annak megtapasztalása, hogy a nyelvi elemek stílusértéke a konkrét szövegben, nyelvhasználatban kap szerepet; a stílust befolyásolja a beszélő, a kommunikációs helyzet, a megnyilatkozás célja.</p> <p>A megismert jelentéstani, stilisztikai, a szövegtani jelenségek felismerése és alkalmazása a műelemzésben, a mindennapi élet nyelvi jelenségeinek megítélésében, szövegalkotásban.</p> <p>A közlési szándéknak és beszédhelyzetnek megfelelő stílusréteg, stílusárnyalat és stílus eszköz használata.</p> <p>A fogalmi, a kreatív gondolkodás, a szövegértelmező képesség fejlesztése.</p>		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
<p>A jellegzetes stílus típusok (stílusárnyalatok) megismerése (pl. a társalgás bizalmas vagy közömbös), felismerése, hatásának elemzése.</p> <p>A nyelvi szintek alkalmi és a szótárakban jelölt állandó stílusértékének megfigyelése, felismerésük, valamint alkalmazásuk a szövegalkotásban.</p> <p>A leggyakoribb stílusrétegek jellemzőinek megismerése, felismerése, elemzése, összefüggésben a szövegtani jellemzőkkel.</p> <p>A szövegek stílusának, jelentésének a</p>	<p>Fogalommagyarázat, megbeszélés, vita, dramatikus játék vezetése, tanulói tevékenység szervezése, pármunka, csoportmunka, dramatikus játékok, verbális értékelés</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> különböző forrásszövegek stílusjellemzői.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> beszélt nyelvi stílusregiszterek.</p> <p><i>Biológia-egészségtan;</i></p>	<p>egynyelvű szótárak,</p> <p>szöveg-dokumentáció,</p> <p>hangzó anyagok,</p> <p>internetes hozzáférés vagy</p>

<p>befogadóra tett hatásának (stílushatás) megtapasztalása, vizsgálata; stílusgyakorlatok, szövegtranszformációk.</p> <p>A stíluselemek, stíluseszközök szerepének értelmezése művészi és mindennapi szövegekben (jelentésfeltáró, hatáselemző gyakorlatok).</p> <p>A helyzetnek, kommunikációs célnak megfelelő stíluseszközök tudatos használata a szövegalkotásban.</p> <p>A metafora funkciója és használata a mindennapi, továbbá a publicisztikai és a tudományos nyelvhasználatban.</p>		<p><i>fizika; kémia; földrajz:</i> metaforák a természettudományos szövegekben.</p> <p><i>Tánc és dráma:</i> társalgási stílusárnyalatok megjelenítése.</p> <p><i>Mozgókép-kultúra és médiaismeret:</i> nyilvános megnyilatkozások, különféle műsортípusok, illetve internetes felületek jellemző stílusregiszterei.</p> <p><i>Informatika:</i> kézikönyvhasználat.</p>	<p>CD-lejátszó</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Stílus, stilisztika, stílustípus (bizalmas, közömbös, választékos stb.). Stílusérték (alkalmi és állandó). Stílusréteg (társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki, irodalmi). Stílushatás. Szókép (metafora, hasonlat, szinesztézia, metonímia, szinekdoché, összetett költői kép, allegória, szimbólum). Alakzat (ellipszis, kötőszóhiány, ismétlődés, gondolatritmus, oximoron). Mondatstilisztikai eszköz (verbális stílus, nominális stílus, körmondat). Hangszimbolika, hangutánzás, hangulatfestés, alliteráció, áthajlás, figura etimologica, expresszivitás, eufemizmus, evokáció, archaizálás, egyéni szóalkotás, poétizáció.</p>		

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Jelentéstan</p>	<p>Órakeret 8 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Befogadói, jelentéselemzési tapasztalatok. Szókincs, világismeret.</p> <p>Az azonos alakú, többjelentésű és a rokon értelmű szavak, alkalmazásuk a beszélt és írott szövegalkotásban. Közmondások, szólások jelentésének és eredeti funkciójának ismerete, nyelvi és nem</p>	

	nyelvi kommunikációs üzenetek jelentése. Közismert egynyelvű szótárak önálló használata (pl. értelmező, szinonima).		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár		
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop vagy interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A hangalak és jelentés viszonyának felismerése, értelmezése különböző beszédhelyzetekben. A mondat és szövegjelentést meghatározó tényezők felismerése.</p> <p>A magyar szórend megváltozása és az üzenet jelentésváltozása közötti összefüggés felismerése mondat-átalakítási gyakorlatokkal.</p> <p>Nyelvünk gyakori metaforikus kifejezéseinek és használati körének megfigyelése, értelmezése.</p>		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
<p>A szavak jelentésének szerkezete, jelentéselemek.</p> <p>A hangalak és jelentés viszonya, jelentésmező.</p> <p>Motivált és motiválatlan szavak felismerése, használata.</p> <p>A metaforikus kifejezések szerkezete, jellemző típusai, használati köre.</p> <p>A mondat és szövegjelentés.</p> <p>A jelentés szerepe a nyelvi szerkezetek kialakításában. A jelentés és a nyelvi-grammatikai funkció összefüggése.</p> <p>A szórend jelentésváltozatainak megfigyelése, hatásértelmezés. Egynyelvű szótárak használata.</p>	<p>Fogalommagyarázat, megbeszélés, tanulói tevékenység szervezése, pármunka, csoportmunka, dramatikus játékok, verbális értékelés</p>	<p><i>Idegen nyelvek:</i> motivált, motiválatlan szavak, szórend.</p> <p><i>Informatika:</i> hangalak és jelentés.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; etika; filozófia:</i> kifejezések köznyelvi és tantárgyi</p>	<p>egynyelvű szótárak,</p> <p>szöveg-dokumentáció,</p> <p>hangzó anyagok,</p> <p>internetes hozzáférés vagy CD-lejátszó</p>

		jelentése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Jelentésszerkezet, jelentéselem, jelentésmező, jelhasználati szabály. Denotatív, konnotatív jelentés.</p> <p>Metaforikus jelentés.</p> <p>Motivált és motiválatlan szó, hangutánzó, hangulatfestő szó.</p> <p>Egyjelentésű, többjelentésű szó, homonima, szinonima, hasonló alakú szópár, ellentétes jelentés.</p>		
10. évfolyam			
Tematikai egység rövid címe:	Kerettantervi óraszám:	Témakör időkerete:	
kommunikáció	4 óra	4 óra	
a szöveg	6 óra	6 óra	
szövegértés	7 óra	7 óra	
helyesírás	1 óra	1 óra	
stilisztika	10 óra	10 óra	
jelentéstan	8 óra	8 óra	
		36 óra, heti 1 óra	

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI:

A tanuló ismerje, értelmezze, alkalmazza a következő kifejezéseket:

Jelentésszerkezet, jelentéselem, jelentésmező, jelhasználati szabály. Denotatív, konnotatív jelentés.

Metaforikus jelentés.

Motivált és motiválatlan szó, hangutánzó, hangulatfestő szó.

A stilisztika fogalomrendszerét:

Egyjelentésű, többjelentésű szó, homonima, szinonima, hasonló alakú szópár, ellentétes jelentés. Stílus, stilisztika, stílustípus (bizalmas, közömbös, választékos stb.).

Stílusérték (alkalmi és állandó).

Stílusréteg (társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki, irodalmi).

Stílushatás.

Szókép (metafora, hasonlat, szinesztézia, metonímia, szinekdoché, összetett költői kép, allegória, szimbólum).

Alakzat (ellipszis, kötőszóhiány, ismétlődés, gondolatritmus, oximoron).

Mondatstilisztikai eszköz (verbális stílus, nominális stílus, körmondat).

Hangszimbolika, hangutánzás, hangulatfestés, alliteráció, áthajlás, figura

etimologica, expresszivitás, eufemizmus, evokáció, archaizálás, egyéni szóalkotás, poétizáció.

nyelvi norma

Tudjon szöveget alkotni az alábbi műfajokban:

hivatalos levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, meghatalmazás, elismervény, értekezés, tanulmány

Intertextualitás.

Szövegtípus (monologikus, dialogikus és polilogikus; beszélt, írott, elektronikus; spontán, tervezett).

Ismerje az érvek fajtáit, az érvelő szövegek felépítését, tudjon érvelő szöveget írni.

Szövegműfaj (elbeszélő, leíró, érvelő).

Nyelvhasználati szinterek szerinti szövegtípus (mindennapi, közéleti és hivatalos, tudományos, sajtó és média, szépirodalmi).

Szövegfonetika (hangsúly, hanglejtés, hangerő, szünet, beszédtempó).

Kommunikáció, kommunikációs tényező (adó, vevő, kód, csatorna, üzenet, kapcsolat, kontextus, a világról való tudás).

Kommunikációs cél és funkció (tájékoztató, felhívó, kifejező, metanyelvi, esztétikai szerep, kapcsolatfelvétel, -fenntartás, -zárás), nem nyelvi jel (tekintet, mimika, gesztus, testtartás, térköz, emblémák),

A magyar nyelvi képzés célja a szövegelemzési jártasság fokozatos bővítése a tanult szövegtani, jelentéstani, stilisztikai, retorikai ismeretekkel; a kritikai érzék továbbfejlesztése különféle műfajú és témájú és megjelenésű (pl. multimédiás-digitális, audiovizuális) szövegek értelmezésében, szerkezeti és stiláris minőségének értékelésében, saját szövegek alkotásában.

A tevékenységek iránya kiterjed a nyelvi norma és a társadalmi igény összefüggéseinek vizsgálatára, a saját nyelvhasználat kontrolljára; a kommunikációs helyzetnek megfelelő nyelvváltozatok szókincsének, elem- és szabálykészletének tudatos használata. A nyelvi tudatosság fejlesztésének része a helyesírási ismeretek kibővítése. A tanulási képesség továbbfejlesztése, az önálló adatgyűjtés módszereinek kiegészítése a könyvtári katalógusok, bibliográfiák használata mellett a számítógépes adatbázisokkal, az internet kínálta lehetőségekkel.

A nyelvi képzés életszerű, gyakorlati tudásösszetevője a kommunikációs zavarok felfedezése, értelmezése, kezelési módok keresése.

A nyelvi magatartás és az általános nyelvi kultúra részeként cél a retorikai tudás növelése, ennek keretében néhány klasszikus és mai szónoki beszéd, értekezés műfaji jellemzőinek megfigyelése (szerkesztésmód, nyelvi kifejezésmód, retorikai eszközök használata); az érvelés technikájának megismerése és alkalmazása: érvek, ellenérvek felsorakoztatása. Mind a problémamegoldó gondolkodást, mind a kreativitást növeli, ha a tanuló ismeri a deduktív vagy induktív érvelést, a cáfolat módszereit; képes szónoklatnak, alkalmi beszédnek vagy ezek egyes részleteinek önálló kidolgozására. Retorikai tudását megfelelően képes használni a tanulásban és a társadalmi nyilvánosságban.

Elvárt a kellő tájékozottság a magyar nyelv rokonságáról, típusáról, helyéről a világ nyelvei között, továbbá a legfontosabb nyelvemlékeink (A *Tihanyi apátság alapítólevele*, *Halotti beszéd*, *Ómagyar Mária-siralom*) megismerése.

A nyelvi tanulmányok eredményeképpen a tanuló képes hosszabb fölkészülést igénylő szóbeli és írásbeli feladatokhoz adott, illetve önállóan kialakított szempontokat követő anyaggyűjtésre és válogatásra többféle forrásból, jegyzet, vázlat, hivatkozás, forrásjegyzék készítésére.

A nyelvtörténeti és leíró nyelvtani ismeretek birtokában kész felelős magatartásra a magyar nyelv értékeinek őrzésében. A magyar nyelv rendszeréről, a beszédnek a társadalomban és az egyén életében betöltött szerepéről tanultak áttekintésével fölkészül az érettségire és a továbbtanulásra.

Magyar nyelv 11.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelv és társadalom	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A személyes és a tömegkommunikációval kapcsolatos ismeretek, nyelvi tudatosság, egyéni nyelvhasználat, stílusrétegek.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi:	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvhasználat társadalmi jelenségként való szemlélete. A vitakészség, a meggyőző érvelés fejlesztése: ismeret és véleményalkotás a nyelvtervezés néhány alapvető kérdéséről (nyelvvédelem és nyelvművelés). Nyelvi tudatosság növelése: a saját és a közvetlen környezet nyelvhasználatának azonos és eltérő vonásainak, valamint nyelvjárási	

	szövegek jellemzőinek megfigyelése. Rendszerező, szintetizáló képesség fejlesztése: a tömegkommunikáció, valamint az információs társadalom nyelvhasználatra gyakorolt hatásának megfigyelése, érvek, adatok értelmezése.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
<p>Fejlődési irányok, változások a mai magyar nyelvben. Nyelvi sokszínűség, nyelvi tolerancia. Nyelvünk helyzete a határon túl. Hazánkban élő nemzetiségek nyelvhasználat. A nyelvi tervezés elvei és feladatai.</p> <p>A nyelvművelés fogalma, kérdései, feladata, színterei; a nyelvi norma.</p> <p>A nyelvváltozatok rendszere, a vízszintes és függőleges tagolódásuk.</p> <p>A köznyelv jellemzői, használati területe.</p> <p>A nyelv társadalmi tagolódása szerinti csoportnyelvek, azok jellemző használati köre, szókincse.</p> <p>A szleng és az argó fogalma, kialakulásuk, jellemző előfordulásuk, funkciójuk.</p> <p>A nyelv területi tagolódása: a leggyakoribb nyelvjárásaink jellemzői, területi megjelenésük, a regionális köznyelv jellemzői.</p> <p>A határon túli magyar nyelvhasználat főbb adatai, tendenciái, a kétnyelvűség, kettősnyelvűség, kevert nyelvűség kérdései.</p> <p>A nyelvváltozatot bemutató nyomtatott és elektronikus források (pl. szótárak, kézikönyvek, adatbázisok, honlapok) tanulmányozása.</p> <p>A tömegkommunikáció, valamint az információs társadalom hatása a nyelvhasználatra.</p>	<p>Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történelmi nemzetiségek, bevándorló magyarság, szórványmagyarság kialakulásának történelmi, társadalmi okai, tendenciái.</p> <p><i>Mozgókép-kultúra és médiaismeret:</i> az információs társadalom, mediatiszt nyelvhasználat.</p> <p><i>Földrajz:</i> a nyelv területi tagolódása</p>	<p>internetes hozzáférés</p> <p>hangzó anyagok, szövegtár</p> <p>Nyelvművelő Kézikönyv</p> <p>Szleng-szótár</p> <p>Nyelvatlasz</p> <p>adatbázisok honlapok</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak	<p>Nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés, nyelvtörvény, norma.</p> <p>Nyelvváltozat.</p> <p>Vízszintes és függőleges tagolódás (standard köznyelv, társalgási nyelv, irodalmi nyelv, dialektus, szociolektus).</p> <p>Nyelvjárás, regionális köznyelv, tájszó.</p> <p>Csoportnyelv, szaknyelv, hobbinyelv, rétegnyelv.</p> <p>Szleng, argó.</p> <p>Kettősnyelvűség, kétnyelvűség, kevert nyelvűség.</p>		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Retorika	Órakeret 13 óra	
Előzetes tudás	A kommunikációs funkciók ismerete, alkalmazása. Érvelő szövegek értelmezése és alkotása. Stilisztikai és jelentéstani ismeretek. Kulturált véleménynyilvánítás.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászón/ interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A klasszikus retorika alapfogalmainak megismertetése, ezek alkalmazása a tanulók életével, mindennapjaival összefüggő nyilvános megszólalásokban. A hatásos érvelés technikájának, a legfőbb érvelési hibáknak a megismertetése. Önálló beszéd megírásához, annak a hatásos előadásához szükséges nyelvi, gondolkodási képességek fejlesztése.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódá -si pontok	Taneszközök
<p>A kulturált vita, véleménynyilvánítás gyakorlása.</p> <p>A szónok tulajdonságai, feladatai.</p> <p>A szónoki beszéd kommunikációs funkciói.</p> <p>A beszéd felépítése, a beszéd megszerkesztésének menete az anyaggyűjtéstől a megszólalásig.</p> <p>Az érv felépítése.</p> <p>Az érvelés logikája, technikája; az érvek elrendezése.</p> <p>Az érvelési hibák.</p> <p>A cáfolat módszerei.</p> <p>A kiselőadás és a vizsgafelelet felépítése.</p> <p>A hatásos előadásmód eszközei.</p> <p>Az előadás szemléltetésének módjai: bemutatás, prezentáció stb.</p> <p>A hatásos meggyőzés és véleménynyilvánítás nyelvi (mondat- és szövegfonetikai eszközök) és nem nyelvi kifejezésbeli eszközei a különféle szövegműfajokban, az audiovizuális és multimédiás közlés különböző formáiban.</p> <p>A hivatalos felszólalás, hozzászólás gyakorlása különböző helyzetekben.</p> <p>Monologikus szöveg (előadás, beszéd) és memoriter kifejező tolmácsolása.</p>	<p>.Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> antik szónokok, neves magyar szónoklatok (pl. Kölcsey, Kossuth, Deák). Közéleti megnyilatkozások retorikája.</p> <p><i>Mozgókép-kultúra és médiaismeret:</i> a meggyőzés, befolyásolás, a hatás eszközei.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> a színpadi beszéd retorikai elemei, klasszikus</p>	<p>internetes hozzáférés</p> <p>szöveg-részletek a klasszikus magyar retorikából</p> <p>napi sajtótermékek</p> <p>monológok audiovizuális eszközök</p>

		monológok értelmezése	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Retorika, szónok, szónoklat, beszédfajta (bemutató, tanácsadó, törvényszéki), alkalmi beszéd, meggyőző szövegműfaj (vita, ajánlás). Szónoklat, bevezetés (az érdeklődés felkeltése, a jóindulat megnyerése, témamegjelölés), elbeszélés, érv, cáfolat, befejezés (összefoglalás, kitekintés). Érv, tétel, bizonyítás, összekötőelem. Érvelés, indukció, dedukció.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegalkotás	Órakeret 5 óra	
Előzetes tudás	<p>A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú és elektronikus szövegalkotás.</p> <p>A papíralapú és számítógépes jegyzetelés technikájának, módjainak ismerete.</p> <p>Az elbeszélés, jellemzés, vélemény, esszé formai és tartalmi jellemzőinek ismerete. A kommunikációs célnak, műfajnak, címzettnek, kontextusnak megfelelő stíluseszközök alkalmazása.</p>		
További feltételek	<p>Személyi: magyar szakos tanár</p> <p>Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla</p>		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Gondolkodásfejlesztés, az önkifejezés fejlesztése: a papíralapú és elektronikus szövegek eltérő és hasonló jellemzőinek megfigyelése.</p> <p>A szövegalkotási képesség fejlesztése: a megismert szövegtípusokban a közlés céljának, a helyzetnek megfelelő stílusban történő szövegalkotás. Esszéírási gyakorlatok.</p>		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyag- könyvek
<p>Lényegre törő, világos fölépítésű, információban gazdag, kifejtett szöveg alkotása a tájékoztató, érvelő, meggyőző, vitázó közlésformák valamelyikében (pl. digitális formában, multimédiás kiegészítésekkel).</p> <p>Kreatív gyakorlatok a mondat- és szövegszerkezet stiláris lehetőségeinek, a szavak hangulatának, stílusértékének, nyelvrétegbeli stiláris különbségének figyelembevételével.</p> <p>Az érvelő esszé szerkezete.</p>	<p>Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>		<p>szöveg- részletek:</p> <p>érvelő esszék,</p> <p>értekezések</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szövegalkotás, szövegszerkesztés, érvelő esszé.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Pragmatikai ismeretek		órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Szövegteni, jelentéstani és stilisztikai ismeretek.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár		
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/ interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A nyelv működésének, a nyelvhasználatnak a megfigyelése különböző kontextusokban, különböző cél elérésére.</p> <p>Annak megtapasztalása, hogy az emberek hogyan képesek a nyelvi szöveg által közvetített jelentésen túl is hatni, befolyásolni partnerüket, hogyan képesek megnyilatkozásaikkal akár cselekvéseket is végrehajtani.</p> <p>A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése: a magyar nyelv leggyakoribb udvariassági formái használati körének, nyelvi formáinak megfigyelése.</p>		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódá -si pontok	Tanesszkö zök
<p>A nyelvhasználat a beszélgetés, a társalgás főbb összetevőinek a különféle beszédaktusok szerepének, megnyilvánulási formáinak megfigyelése, az együttműködési elvek tudatos használata, illetve megsértésük következményeinek megtapasztalása.</p> <p>A társalgásban előforduló néhány jellemző deixis forma szerepe.</p> <p>Az udvariassági formák használata.</p>	<p>Tanári magyarázat, foga- lommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés</p>	<p><i>Idegen nyelvek:</i> idegen nyelvi kommunikáció, udvariassági formák.</p>	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Megnyilatkozás. Társalgás, társalgási forduló, szóátvétel, szóátadás. Beszédaktus (lokúció, illokúció, perlokúció). Deixis. Együttműködési elv (mennyiségi, minőségi, mód, kapcsolódási).	
11. évfolyam		
Tematikai egység rövid címe:	Kerettantervi óraszám:	Témakör időkerete:
nyelv és társadalom	10 óra	10 óra
retorika	13 óra	13 óra
szövegalkotás	5 óra	5 óra
pragmatikai ismeretek	8 óra	8 óra
		36 óra, heti 1 óra

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI:

A tanuló ismerje az alábbi fogalmakat, hozzon az állításaira példákat!

Nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés, nyelvtörvény, norma.

Nyelvváltozat.

Vízszintes és függőleges tagolódás (standard köznyelv, társalgási nyelv, irodalmi nyelv, dialektus, sociolektus).

Nyelvjárás, regionális köznyelv, tájszó.

Csoportnyelv, szaknyelv, hobbinyelv, rétegnyelv.

Szleng, argó.

Kettősnyelvűség, kétnyelvűség, kevert nyelvűség

A szóközi beszéd felépítését ismerje!

Retorika, szónok, szónoklat, beszéd fajta (bemutató, tanácsadó, törvényszéki), alkalmi beszéd, meggyőző szövegműfaj (vita, ajánlás).

Szónoklat, bevezetés (az érdeklődés felkeltése, a jóindulat megnyerése, témamegjelölés), elbeszélés, érv, cáfolat, befejezés (összefoglalás, kitekintés).

Érv, tétel, bizonyítás, összekötőelem.

Érvelés, indukció, dedukció. Szövegalkotás, szövegszerkesztés, érvelő esszé.

Megnyilatkozás.

Tudjon érvelő esszét írni!

Ismerje az alábbi fogalmakat, tudja elhelyezni őket a magyar nyelv rendszerében!

Társalgás, társalgási forduló, szóátvétel, szóátadás.

Beszédaktus (lokúció, illokúció, perlokúció).

Deixis.

Együttműködési elv (mennyiségi, minőségi, mód, kapcsolódási).

Magyar nyelv 12.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kommunikáció	Órakeret 4 óra	
Előzetes tudás	Gyakorlott, tudatos szóbeli kommunikáció.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár/médiatanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A különböző kommunikációs színtereknek és helyzeteknek megfelelő nyelvi és nem nyelvi jelek használata. Az egyes helyzetek által megkívánt formák megsértésének dekódolása, a szándék felismerése, megfelelő kezelése. A kommunikációs zavarok felismerésére és feloldására néhány taktika elsajátítása. A manipulációs szándékok felismerése.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
Tájékozottság különféle beszédhelyzetek megítélésében; megfelelő stílus és magatartás megtalálása ismeretlen kommunikációs helyzetben is. Kommunikációs zavarok felfedezése, elhárítása. A mindennapi társalgásban, a nyilvános kommunikációs színtereken, valamint az internetes felületeken előforduló manipulációs szándékok, hibás következtetések felismerése. A reklámok, internetes felületek verbális és nem verbális közlési szándékának felismerése.	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés	<i>Mozgókép-kultúra és médiaismeret:</i> reklám, meggyőzés, manipuláció. <i>Vizuális kultúra:</i> képi közlés. <i>Dráma és tánc:</i> szituációk, dialógusok értelmezése.	sajtószövegek, médiaműsor-részletek a manipulációs szándék felismeréséhez reklám-szövegek internetes hozzáférés reklámok a médiában, internetes

			felületeken
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kommunikációs zavar. Manipuláció.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Általános nyelvészeti ismeretek			Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Kommunikáció, jelentéstan.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A rendszerező, szintetizáló képesség fejlesztése: általános, összefoglaló ismeretek a nyelvről, a nyelv és az ember viszonyáról.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
<p>Az ember mint nyelvhasználó lény; a nyelv, a kommunikáció és az ember elválaszthatatlan egysége.</p> <p>A nyelv mint jelrendszer, a nyelv mint a gondolkodás része.</p> <p>A nyelvek egyező és eltérő tulajdonságai, nyelvtipológia, főbb nyelvtípusok és jellemzőik (az anyanyelvhez és más, tanult, ismert nyelvek jellemző tulajdonságainak összehasonlító megfigyelése).</p> <p>Nyelvi identitás.</p> <p>Korlátozott kódú nyelvek: gesztusnyelvek, jelnyelvek.</p>	<p>Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok,</p>	<p><i>Idegen nyelvek:</i> nyelvtípus, kommunikáció, nyelvi tolerancia.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a vizuális nyelv összetevői.</p>	<p>internetes hozzáférés</p> <p>képanyag:</p> <p>különböző jelek,</p> <p>jeltípusok,</p> <p>gesztusok,</p> <p>gesztusnyelv</p>	

	megbeszélés, verbális értékelés		idegen nyelvű szöveg- részletek
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nyelvtípus (agglutináló, izoláló, flektáló). Korlátozott kód, gesztusnyelv, jelnyelv.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvtörténet	Órakeret 9 óra	
Előzetes tudás	A nyelvhasználat társadalmi jelenségként való szemlélete, néhány alapvető kérdése, a történetiség fogalma, a nyelv területi tagolódása, nyelvjárások.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szinkrón és diakrón nyelvszemlélet fejlesztése. Kellő tájékozottság a magyar nyelv rokonságáról, típusáról, helyéről a világ nyelvei között. A magyar nyelv történeti korszakairól szerzett tudás összekapcsolása az irodalomtörténeti és történelmi tanulmányokkal. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése: a magyar nyelv eredetéről kialakított elméletek ismeretében elhatárolódás a tudománytalan nyelvrokonítástól, de nyitottság az újabb tudományos kutatások irányában		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódá -si pontok	Taneszközök
Változás és állandóság a nyelvben. Nyelvtípusok és nyelvcsaládok, a magyar nyelv jellemzői. A magyar nyelv eredete, finnugor rokonságának bizonyítékai, története, kutatói. A nyelvrokonság bizonyítékainak tudományos eszközei. A nyelvtörténeti kutatások forrásai: kézírásos és nyomtatott nyelvemlékek. A magyar nyelv történetének főbb korszakai, a legfontosabb nyelvemlékeink (<i>A tihanyi apátság alapítólevele, Halotti beszéd, Ómagyar Mária-siralom</i>) megismerése. Nyelvtörténeti-nyelvtudományi kézikönyvek (pl. A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára – TESZ) megismerése, használata. Az összehasonlító nyelvtudomány módszerei. A szókincs jelentésváltozásának főbb típusai, tendenciái. A nyelvújítás története, hatása, értékelése,	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a magyar nép vándorlásának története, nyelvemlékek, kódexek.	etimológia szótár, képanyag, internetes hozzáférés, Nyelvművelő Kézikönyv

<p>ortológus-neológus vita főbb állomásai és szereplői, a magyar nyelv sztenderdizációja. A mai nyelvállapot néhány jellemzője.</p>			
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Nyelvtípus, nyelvcsalád. Uráli nyelvcsalád, finnugor rokonság. Ősmagyar, ómagyar, középmagyar kor, újmagyar kor, újabb magyar kor. Nyelvemlék (szórványemlék, vendégszöveg, kódex, ősnymtatvány). Ősi szó, belső keletkezésű szó, jövevény- és idegen szó. Nyelvújítás, ortológus, neológus. Szinkrón és diakrón nyelvszemlélet.</p>		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegalkotás (esszéírás gyakorlása)	Órakeret 4 óra	
Előzetes tudás	A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú és elektronikus szövegalkotás. A papíralapú és számítógépes jegyzetelés technikájának, módjainak ismerete. Az elbeszélés, jellemzés, vélemény, esszé formai és tartalmi jellemzőinek ismerete. A kommunikációs célnak, műfajnak, címzettnek, kontextusnak megfelelő stílus eszközök alkalmazása.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Gondolkodásfejlesztés, az önkifejezés fejlesztése: a papíralapú és elektronikus szövegek eltérő és hasonló jellemzőinek megfigyelése. A szövegalkotási képesség fejlesztése: a megismert szövegtípusokban a közlés céljának, a helyzetnek megfelelő stílusban történő szövegalkotás. Esszéírási gyakorlatok.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Lényegre törő, világos fölépítésű, információban gazdag, kifejtett szöveg alkotása a tájékoztató, érvelő, meggyőző, vitázó közlésformák valamelyikében (pl. digitális formában, multimédiás kiegészítésekkel). Kreatív gyakorlatok a mondat- és szövegszerkezet stílári lehetőségeinek, a szavak hangulatának, stílusértékének, nyelvrétegbeli stílári különbségének figyelembevételével. Az érvelő esszé szerkezete	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés		szöveg-részletek: érvelő esszék, értekezések
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szövegalkotás, szövegszerkesztés, érvelő esszé.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ismeretek a nyelvről	Órakeret 10 óra	
Előzetes tudás	A tanult anyanyelvi ismeretek.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerező képesség, önálló tanulás fejlesztése: az érettségi témaköreinek és a követelményeknek megfelelő tételvázlatok összeállítása.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési-	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök

	és munkaformák		
A tanult nyelvészeti, kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási, nyelvi ismeretek rendszerező áttekintése.	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, modellezés, szemléltetés, a tanulók tevékenységének megszervezése, pár- és csoportmunka, nyelvi elemzés, beszédhelyzetek modellezése, szituációs gyakorlatok, megbeszélés, verbális értékelés	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; etika; filozófia; idegen nyelvek: a nyelvről, a nyelvhasználatról szerzett ismeretek</i>	Összefoglaló táblázatok, ábrák, vázlatok
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nyelv, beszéd, kommunikáció, szöveg, nyelvi szint, retorika, stílus, jelentés, nyelv és társadalom, magyar nyelv, nyelvtörténet, nyelvi változás		

12. évfolyam		
Tematikai egység rövid címe:	Kerettantervi óraszám:	Témakör időkerete:
kommunikáció	4 óra	4 óra
ált. nyelvészeti ismeretek	5 óra	5 óra
nyelvtörténet	9 óra	9 óra
szövegalkotás	4 óra	4 óra
ismeretek a nyelvről	10 óra	10 óra
		32 óra, heti 1 óra

A továbbhaladás feltételei:

A tanuló legyen:

Tájékozott különféle beszédhelyzetek megítélésében; megfelelő stílus és magatartás megtalálása ismeretlen kommunikációs helyzetben is.

Kommunikációs zavarok fedezze fel, hárítsa el!

A mindennapi társalgásban, a nyilvános kommunikációs színtereken, valamint az internetes felületeken előforduló manipulációs szándékok, hibás következtetések ismerje fel! Tájékozott különféle beszédhelyzetek megítélésében; megfelelő stílus és magatartás megtalálása ismeretlen kommunikációs helyzetben is.

Ismerje az alábbi fogalmakat!

Változás és állandóság a nyelvben. Nyelvtípusok és nyelvcsaládok, a magyar nyelv jellemzői. A magyar nyelv eredete, finnugor rokonságának bizonyítékai, története, kutatói. A nyelvrokonság bizonyítékainak tudományos eszközei.

A nyelvtörténeti kutatások forrásai: kéziratos és nyomtatott nyelvemlékek.

A magyar nyelv történetének főbb korszakai, a legfontosabb nyelvemlékeink (*A tihanyi apátság alapítólevele, Halotti beszéd, Ómagyar Mária-siralom*) megismerése. Nyelvtörténeti-

nyelvtudományi kézikönyvek (pl. A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára – TESZ) megismerése, használata.

Az összehasonlító nyelvtudomány módszerei.

Ismerje a szókincs jelentésváltozásának főbb típusait, tendenciáit!

A nyelvújítás története, hatása, értékelése, ortológus-neológus vita főbb állomásai és szereplői, a magyar nyelv sztenderdizációja.

A mai nyelvállapot néhány jellemzőjét ismerje!

Alkosson lényegre törő, világos fölépítésű, információban gazdag, kifejtett szöveget a tájékoztató, érvelő, meggyőző, vitázó közlésformák valamelyikében (pl. digitális formában, multimédiás kiegészítésekkel).

